

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА ДРУГИМ РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ (МАГІСТР)
на тему:
СОЦІАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Виконала: студентка 6 курсу 636 МЗ групи
напряму підготовки:

28 Публічне управління та адміністрування
спеціальності:

281 Публічне управління та адміністрування
Радзевич Світлана Володимирівна

Керівник: кандидат політичних наук, доцент
Бондар Ганна Леонідівна

Рецензент: доцент б.в.з.

Верба Світлана Миколаївна

м. Миколаїв - 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	6
1.1. Джерельна база, основні поняття і категорії дослідження.....	6
1.2. Законодавча, нормативно-правова базата методи оцінки соціальної ефективності державного управління.....	15
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ НА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ.....	22
2.1. Закордонний досвід впливу соціальної ефективності на державне управління	22
2.2. Фактори впливу соціальної ефективності на державне управління в Україні.....	32
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ НА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ.....	39
3.1. Особливості та проблеми оптимізації впливу соціальної ефективності на сучасному етапі розвитку державного управління.....	39
3.2. Перспективи оптимізації впливу соціальної ефективності на державне управління.....	44
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
ДОДАТКИ.....	71

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Питання ефективності державного управління є актуальним та надзвичайно важливим у сучасному світі. Державне управління впливає на всі сфери суспільства, включаючи економіку, освіту, охорону здоров'я, соціальний захист, екологію та багато інших аспектів. Якість та результативність державного управління визначають життєвий стандарт громадян, стабільність суспільства та конкурентоспроможність держави на міжнародній арені.

Сучасний світ стикається з багатьма викликами, такими як глобалізація, зміни клімату, технологічний розвиток, демографічні зміни, війни, кризи глобального масштабу. У цих умовах державне управління має бути не лише ефективним, але й адаптивним до змін, відкритим для інновацій та спроможним забезпечити сталу підтримку соціального благополуччя громадян.

В Україні, як і в інших країнах, реформа державного управління є одним з найважливіших завдань. Останні роки свідчать про певні досягнення в цьому напрямку, але водночас висувають нові завдання і виклики. Відсутність або недостатня ефективність державного управління може призвести до структурних проблем, корупції, невідповідності очікуванням суспільства, що є серйозною загрозою для сталого розвитку країни.

Обрана тема має велике практичне значення для подальшого розвитку України. Дослідження соціальної ефективності державного управління допоможе виявити недоліки і можливості для поліпшення діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування. Це сприятиме забезпеченню кращого якості життя громадян, підвищенню довіри до влади, зниженню рівня корупції та сприятиме сталому розвитку країни.

Стан наукової розробки теми. Питання щодо особливостей та проблем ефективності державного управління в Україні досліджують такі вітчизняні науковці - Н. Одинцова, В. Борнос, А. Іваненко, В. Дзюндзюк, Л.

Приходченко, М. Лесечко та Р. Рудницька, закордонні - Ф. Девідсон, М. Вебер, П. Друкер та. ін.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є аналіз та оцінка соціальної ефективності державного управління в Україні.

Для досягнення поставленої мети було визначено наступні **завдання**:

- проаналізувати джерельну базу, визначити основні поняття та категорії дослідження;
- проаналізувати законодавчу, нормативно-правову базу дослідження та методи оцінки соціальної ефективності державного управління;
- проаналізувати закордонний досвід впливу соціальної ефективності на державне управління;
- розкрити фактори впливу соціальної ефективності на державне управління в Україні;
- проаналізувати особливості та проблеми оптимізації впливу соціальної ефективності на сучасному етапі розвитку державного управління;
- визначити перспективи та запропонувати рекомендації щодо оптимізації впливу соціальної ефективності на державне управління.

Об'єктом дослідження є соціальна ефективність державного управління.

Предметом дослідження є особливості, проблеми та перспективи оптимізації впливу соціальної ефективності на державне управління.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в процесі дослідження використовувалися як загальнонаукові, так і спеціальні методи пізнання. Метод системного аналізу використовувався для формування теоретичної основи дослідження. В рамках дослідження були проаналізовані офіційні документи, звіти, законодавство та інші джерела інформації, що стосуються державного управління та соціальної ефективності. Метод порівняння використовувався під час аналізу закордонного досвіду впливу соціальної ефективності на державне управління.

Наукова новизна одержаних результатів обумовлена тим, що дане дослідження є спробою комплексного аналізу особливостей, проблем та перспектив оптимізації впливу соціальної ефективності на державне управління в сучасній Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблені в роботі положення, висновки та рекомендації можуть бути використані у навчальному процесі закладів вищої освіти, за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» та сприятимуть оптимізації впливу соціальної ефективності на державне управління в сучасній Україні.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 71 сторінку, з них 60 основного тексту, список використаних джерел налічує 70 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

1.1. Джерельна база, основні поняття і категорії дослідження соціальної ефективності державного управління

Історичний розвиток соціальної ефективності державного управління є складним процесом, який відображає еволюцію суспільства та зміни у поглядах на роль держави у задоволенні соціальних потреб громадян. Нижче наведено науковий огляд історичного розвитку цього поняття:

1. «Середньовіччя і ранній новий час (до 18 століття). У цей період державне управління було обмеженим, і соціальна політика базувалася на релігійних та традиційних цінностях. Забезпечення соціальної допомоги передавалося церкві та благодійним організаціям. Громадяни сподівалися на допомогу від різних благодійних організацій та церковних установ.

2. Індустріальна революція (18-19 століття). З появою індустріальної революції і масової індустріалізації зростає потреба в регулюванні соціальних проблем, таких як робочі умови, житлові умови та діти-працівники. У багатьох країнах були прийняті перші закони щодо охорони праці та соціального захисту. Це був перший крок до формування соціального державотворення.

3. Перша половина 20 століття (міжвоєнний період). Після Першої світової війни і Великої депресії багато країн визнали важливість соціального захисту та реформ соціальної сфери. З'явилися системи соціального страхування та гарантовані соціальні права. Зростання соціальної свідомості та політичного тиску призвели до розвитку більш розвинутих соціальних програм та законодавства.

4. Після Другої світової війни (повоєнний період). Після Другої світової війни соціальне державотворення стало однією з основних стратегій для багатьох країн. З'явилися системи загального медичного обслуговування, загальнонаціональні системи соціального захисту та надання соціальних послуг. Той час відзначався активним розвитком соціального законодавства та інституцій, спрямованих на забезпечення соціальних прав громадян.

5. Останні десятиріччя (21 століття). Сучасна епоха характеризується важливістю цифрового та технологічного розвитку в галузі державного управління. Інформаційні технології використовуються для поліпшення доступу до соціальних послуг та для забезпечення більшої ефективності державного управління. Сучасний підхід до соціальної ефективності робить більший акцент на сталість та збалансованість розвитку, а також врахування глобальних викликів, таких як зміни клімату та міграція» Звідки ця градація, додавайте посилання на неї [3].

Вивчення соціальної ефективності державного управління викликало інтерес багатьох науковців та дослідників з різних галузей науки, таких як політологія, економіка, соціологія, публічне управління та інші. Вчені зробили значний внесок у розвиток та розуміння цього поняття.

Зокрема, Макс Вебер (1864-1920) - німецький соціолог і політолог, зробив важливий внесок у розвиток теорії бюрократії та публічного управління. Його роботи стосовно ролі держави у суспільстві та бюрократичного апарату стали важливими в контексті вивчення ефективності державного управління.

Його теорія бюрократії, яку він розробив у книзі "Політика як покликання і професія", є ідеальним типом бюрократії, тобто теоретичним конструктом, який не існує в чистому вигляді в реальному світі. Однак вона є корисною для розуміння основних характеристик бюрократії та її ролі у суспільстві.

Веберовська теорія бюрократії характеризується такими ознаками:

- «Раціональне упорядкування: бюрократія має чітку ієрархію, засновану на повноваженнях і відповідальності.
- Законність: бюрократія діє відповідно до законів та інших правових норм.
- Офіційна безособовість: бюрократи діють не за своїми особистими переконаннями чи інтересами, а на підставі правил і процедур.
- Спеціалізація: бюрократи мають спеціальну підготовку та досвід, необхідні для виконання своїх обов'язків.
- Кар'єра: бюрократи можуть просуватися по службі на основі своїх знань, навичок і досягнень»[37].

Френк Девідсон (1910-2005) американський економіст і відомий експерт з питань соціальної ефективності. Він зробив важливий внесок у вивчення соціальних програм, їх вплив на економіку та якість життя громадян

Френк Девідсон опублікував понад 200 статей та книг з питань економічного розвитку, соціальної ефективності та державного управління. Серед його найважливіших робіт на цю тему можна виділити наступні:

- "Економіка державного управління" (1969) - підручник з економіки державного управління, який став класикою в цій галузі.
- "Соціальні показники: необхідність вимірювання" (1963) - книга, в якій Девідсон обґрунтував необхідність використання соціальних показників для оцінки ефективності соціальних програм.
- "Економіка бідності" (1967) - книга, в якій Девідсон аналізує причини і наслідки бідності.
- "Вимірювання добробуту та бідності" (1975) - книга, в якій Девідсон розглядає різні підходи до вимірювання добробуту та бідності.
- "Соціальне забезпечення: економічний і соціальний аналіз." (1981) - книга, в якій Девідсон оцінює економічні та соціальні наслідки соціальних програм.

Ці роботи зробили значний вплив на розвиток теорії і практики соціальної ефективності. Вони допомогли сформувати розуміння соціальних програм як інструментів економічного розвитку та покращення якості життя громадян.

Ось деякі конкретні приклади того, як роботи Девідсона вплинули на дослідження соціальної ефективності:

- «запровадив поняття "соціальних показників" для оцінки ефективності соціальних програм. Ці показники дозволяють виміряти не лише економічні, а й соціальні результати соціальних програм.
- розробив методологію оцінки ефективності соціальних програм, яка враховує як їх економічні, так і соціальні результати. Цей методологія широко використовується в сучасних дослідженнях соціальної ефективності.
- допоміг підвищити увагу до проблем бідності та соціальної нерівності. Його роботи сприяли розробці ефективніших соціальних програм для боротьби з цими проблемами. Роботи Френка Девідсона продовжують залишатися актуальними і в 21 столітті. Вони є цінним джерелом знань для економістів, соціальних працівників та інших фахівців, які займаються питаннями соціальної ефективності»[38].

Пітер Друкер (1909-2005) - австрійсько-американський менеджер і теоретик управління, розробив концепції ефективного управління, які можна застосовувати до державного управління. Його роботи відзначали важливість постійного удосконалення та вимірювання ефективності в сфері управління.

Пітер Друкер опублікував понад 30 книг і понад 1000 статей на теми управління, бізнесу та суспільства. Серед його робіт, які мають особливе значення для державного управління, можна виділити такі:

- "The Effective Executive" (1966) - книга, в якій Друкер обговорює п'ять основних навичок ефективного управління: постановку цілей, делегування повноважень, управління часом, мотивацію персоналу та розвиток людей. Ці навички можуть бути корисні для державних службовців на всіх рівнях управління.

- "Managing for Results" (1964) - книга, в якій Друкер розглядає необхідність встановлення чітких цілей і показників ефективності для всіх сфер діяльності організації. Ця книга може допомогти державним органам розробити ефективні системи управління результатами.

- "The New Realities" (1980) - книга, в якій Друкер визначає зміни, які відбулися в світовій економіці та суспільстві в другій половині ХХ століття. Ці зміни мають важливі наслідки для державного управління, і Друкер пропонує ряд рекомендацій щодо того, як державні органи можуть адаптуватися до цих змін.

Ось деякі конкретні приклади того, як роботи Друкера можуть бути застосовані до державного управління:

- «Концепція п'яти основних навичок ефективного управління може бути використана для розробки програм професійного розвитку державних службовців» [39].

- «Концепція управління за результатами може бути використана для підвищення ефективності державного управління та забезпечення підзвітності державних органів» [40].

- Концепція змін у світовій економіці та суспільстві може бути використана для розробки стратегій, які допоможуть державним органам адаптуватися до цих змін. [41].

Амартья Сен - індійський економіст та філософ, зробив вагомий внесок в розуміння поняття "розвиток" та соціальне покращення. Він акцентує увагу на важливості забезпечення соціального розвитку та покращення якості життя громадян у контексті державного управління. Однією з найважливіших ідей Сена є те, що розвиток не повинен обмежуватися лише економічним зростанням. Сен стверджував, що розвиток також повинен стосуватися таких аспектів, як соціальна справедливість, політична свобода та екологічна стійкість. Сен також розробив ряд концепцій, які допомагають зрозуміти соціальне покращення. Одна з таких концепцій - це концепція базальних капіталів. Базові капітали - це такі

активи, які є необхідними для людського розвитку, такі як освіта, здоров'я та соціальний захист. Сен стверджував, що інвестиції в базові капітали є ключем до соціального покращення. Інша важлива концепція Сена - це концепція допомоги, що не завдає шкоди. Ця концепція підкреслює важливість того, щоб допомога, яку надають бідним, не заважала їм досягти самостійності. Сен стверджував, що допомога повинна бути спрямована на розвиток можливостей бідняків, а не на їхню постійну залежність від допомоги.

Роботи Амартії Сена мають важливе значення для розвитку теорії розвитку та соціальної політики. Вони допомагають нам краще зрозуміти, що таке розвиток і як його досягти.

Ось деякі конкретні приклади того, як роботи Сена можуть бути застосовані до практики державного управління:

- «Концепція розвитку, що не обмежується лише економічним зростанням, може бути використана для розробки стратегій розвитку, які також враховують соціальні, політичні та екологічні аспекти.
- Концепція базових капіталів може бути використана для розробки програм інвестування в освіту, здоров'я та соціальний захист.
- Концепція допомоги, що не завдає шкоди, може бути використана для розробки програм допомоги бідним, які спрямовані на розвиток їхніх можливостей. Роботи Амартії Сена залишаються актуальними і в 21 столітті. Вони є цінним джерелом знань для державних службовців, які прагнуть розробляти ефективні політики розвитку та соціальної справедливості»[42].

Соціальна ефективність державного управління - це поняття, яке визначає важливий аспект функціонування держави та її здатність до досягнення соціальних цілей та задач в інтересах громадян і суспільства. Соціальна ефективність визначає, наскільки ефективно держава здійснює політику та програми, спрямовані на поліпшення соціального добробуту населення, забезпечення соціальної справедливості, підвищення якості життя і задоволення соціальних потреб.

Дослідження соціальної ефективності державного управління вимагає врахування ряду теоретичних та методологічних аспектів для належного аналізу та оцінки результатів соціальних програм і політик. Нижче наведено ключові теоретико-методологічні засади, що лежать в основі цього дослідження:

«1. Системний підхід. Дослідження соціальної ефективності державного управління вимагає розгляду системи як цілісного об'єкта аналізу. Це означає розгляд державного управління як складної системи, в якій різні компоненти взаємодіють між собою, і зміни в одній частині системи можуть вплинути на інші. Такий підхід допомагає розуміти загальний контекст та взаємозв'язки у сфері соціального управління.

2. Мультидисциплінарність. Дослідження соціальної ефективності вимагає підходу, який поєднує знання та методи з різних галузей, таких як економіка, соціологія, політологія, психологія, публічне управління та інші. Мультидисциплінарний підхід дозволяє розглядати соціальну ефективність з різних точок зору та розширювати спектр методів дослідження.

3. Інтеграція кількісних та якісних методів дослідження. Для визначення соціальної ефективності державного управління важливо використовувати як кількісні, так і якісні методи. Кількісні методи, такі як аналіз статистичних даних, дозволяють оцінювати показники ефективності в цифровому виразі. Якісні методи, такі як інтерв'ю, аналіз документів та фокус-групи, допомагають розкрити контекст та розуміння особливостей соціальних програм та їх вплив на громадян.

4. Врахування соціокультурного та історичного контексту. Контекст, в якому здійснюється державне управління, має велике значення для оцінки соціальної ефективності. Соціокультурні, історичні та політичні особливості країни можуть впливати на результати соціальних програм. Тому дослідники повинні враховувати цей контекст у своїх дослідженнях.

5. Участь стейкхолдерів та громадськості. Важливо враховувати думки та інтереси різних стейкхолдерів, включаючи громадські організації,

громадян, бізнес, та інші групи, які мають інтерес у соціальних програмах. Ініціювання діалогу та залучення громадськості може допомогти покращити якість програм та зробити їх більш ефективними.

6. Моніторинг та оцінка результатів. Для дослідження соціальної ефективності важливо розробляти системи моніторингу та оцінки результатів соціальних програм. Це дозволяє вчасно виявляти проблеми та коригувати стратегії для досягнення бажаних соціальних цілей» [20].

Один із важливих аспектів сучасного державного управління полягає в забезпеченні соціальної ефективності. Для початку визначимо основні поняття і категорії, які будуть розглянуті в даному дослідженні:

- Державне управління визначається як система органів та інструментів, яка забезпечує виконання державної політики, регулює взаємодію держави та суспільства, а також забезпечує вирішення соціальних, економічних, та політичних завдань.

- Соціальна ефективність оцінює ступінь досягнення державним управлінням соціальних цілей та задач, а також вплив цього управління на соціальний розвиток суспільства.

- Джерельна база включає в себе наукові публікації, законодавчі акти, звіти, статистичні дані, а також інші документи, що становлять основу для проведення дослідження.

У дослідженні соціальної ефективності державного управління важливо враховувати різні аспекти та параметри. Основні категорії, які будуть враховані в аналізі, включають:

Соціальні цілі і завдання державного управління. Ця категорія вимагає ретельного розгляду і аналізу соціальних цілей та завдань, які стоять перед державним управлінням. Наприклад, цілі можуть включати:

- Забезпечення соціальної справедливості. Ця мета передбачає зменшення рівнів соціальної нерівності та надання рівних можливостей для всіх громадян, незалежно від їхнього соціального статусу, етнічної приналежності, чи інших факторів.

- Підвищення якості життя. Сутність цієї цілі полягає в поліпшенні умов життя громадян шляхом забезпечення доступу до якісної освіти, охорони здоров'я, житлового забезпечення, та інфраструктури.

- Розвиток освіти та науки. Державне управління повинно сприяти зростанню рівня освіти та наукового розвитку, що впливає на соціальний прогрес та економічний розвиток країни.

Інструменти та методи державного управління.Ця категорія передбачає дослідження інструментів, які використовуються державними органами для досягнення соціальних цілей. Інструменти можуть включати:

- Фінансові інструменти. Бюджетування, фіскальну політику та розподіл державних ресурсів для фінансування соціальних програм.

- Законодавчі акти. Прийняття законів і нормативних актів, які регулюють соціальні сфери і створюють правовий фреймворк для вирішення соціальних питань.

- Програми та проекти. Розробка та реалізація спеціальних програм і проектів для вирішення конкретних соціальних завдань, таких як боротьба з безробіттям, підвищення якості освіти, чи поліпшення медичного обслуговування.

Показники та методи оцінки соціальної ефективності. Ця категорія вимагає розгляду конкретних показників і методів, які використовуються для оцінки ступеня досягнення соціальних цілей. Показники можуть включати:

- «Рівень бідності. Вимірювання кількості людей, які живуть за межами визначеного рівня доходів, є важливим показником соціальної ефективності.

- Доступ до освіти та охорони здоров'я. Аналіз доступу громадян до освіти та медичних послуг може вказувати на ефективність управління цими сферами.

- Безробіття. Рівень безробіття в країні вказує на економічну та соціальну стабільність»[22].

Отже, соціальна ефективність державного управління - це поняття, яке

визначає важливий аспект функціонування держави та її здатність до досягнення соціальних цілей та задач в інтересах громадян і суспільства. Соціальна ефективність визначає, наскільки ефективно держава здійснює політику та програми, спрямовані на поліпшення соціального добробуту населення, забезпечення соціальної справедливості, підвищення якості життя і задоволення соціальних потреб. Дослідження соціальної ефективності державного управління вимагає врахування ряду теоретичних та методологічних аспектів для належного аналізу та оцінки результатів соціальних програм і політик. Детальний розгляд категорій та понять дозволив зрозуміти, яким чином державне управління впливає на соціальний розвиток та які інструменти та методи використовуються для досягнення соціальних цілей.

1.2. Законодавча, нормативно-правова база та методи оцінки соціальної ефективності державного управління

Законодавча база становить собою сукупність законів та нормативних актів, є важливою складовою дослідження соціальної ефективності державного управління.

Закони, що стосуються соціального забезпечення та захисту, містять положення про права та обов'язки громадян у сфері соціального захисту. Вони визначають процедури надання соціальних допомог, пенсій, допомоги сім'ям та інші соціальні виплати. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" (ст. 1-13) «визначає основні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування, зокрема право на страхові виплати, порядок їх призначення та виплати» [25]; Закон України "Про пенсійне забезпечення" (ст. 1-25) «визначає основні засади пенсійного забезпечення, зокрема право на пенсію, порядок її призначення та виплати»

[26]; Закон України " Про основи соціального захисту осіб з інвалідністю в Україні" (ст. 1-24) «визначає основні засади соціального захисту інвалідів, зокрема право на соціальні гарантії, порядок їх надання» [27]; Закон України "Про соціальні послуги" (ст. 1-23) «визначає основні засади надання соціальних послуг, зокрема право на соціальні послуги, порядок їх надання» [28].

Законодавство про освіту та науку стандартизують систему освіти та наукову діяльність. Вони встановлюють правила для функціонування загальної середньої освіти, вищої освіти, професійної освіти та наукових досліджень. Закон України «Про освіту» визначає, що «освіта в Україні має бути: загальнодоступною і безплатною в державних і комунальних навчальних закладах у межах державних стандартів освіти; спрямованою на всебічний розвиток особистості, її талантів, здібностей, інтелектуальних і творчих можливостей, формування цінностей і вмінь, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві; гуманістичною і демократичною, спрямованою на формування усвідомленого громадянина України» [29].

Законодавство в сфері охорони здоров'я регулює організацію та функціонування медичних установ, фінансування системи охорони здоров'я, права та обов'язки медичних працівників та громадян у сфері охорони здоров'я. Основними законами України, що регулюють охорону здоров'я, є:

- Конституція України (ст. 49) визначає право громадян на охорону здоров'я.
- Закон України "Про охорону здоров'я" цей закон «визначає основні принципи, завдання та напрями державної політики у сфері охорони здоров'я, гарантії права на охорону здоров'я, правові, організаційні, економічні та соціальні основи охорони здоров'я в Україні» [31].
- Закон України "Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення" визначає правові та організаційні засади надання медичних послуг за рахунок коштів державного бюджету.

- Закон України "Про обов'язкове медичне страхування" визначає правові та організаційні засади обов'язкового медичного страхування в Україні.

Закони про соціальне житло визначають правила житлового забезпечення та доступ до житла. Вони включають в себе положення про аренду, реєстрацію прав на нерухомість, інвестиції в житловий будинок та інші аспекти житлової політики. Конституція України (ст. 46) визначає право громадян на житло.

Закон України "Про житловий фонд соціального призначення" визначає правові та організаційні засади створення, управління, використання та забезпечення доступності житлового фонду соціального призначення. Закон України "Про соціальне житло" визначає правові та організаційні засади забезпечення громадян соціальним житлом. Законодавство про соціальні послуги регулює порядок надання соціальних послуг, включаючи дитячий захист, реабілітацію, психологічну допомогу та інші соціальні послуги для різних груп населення.

Закони та положення, що стосуються бюджету та фінансування соціальних програм, визначають ресурси, які виділяються для забезпечення соціальної ефективності та реалізації соціальної політики. Конституція України (ст. 120-125) визначає правові основи бюджетної системи України.

Бюджетний кодекс України визначає правові засади формування, виконання та контролю за виконанням бюджету України. Закон України "Про Державний бюджет України" визначає порядок складання, розгляду, затвердження та виконання Державного бюджету України. Закон України "Про місцеві бюджети" визначає порядок складання, розгляду, затвердження та виконання місцевих бюджетів. Положення, що стосуються бюджету, містяться також у нормативно-правових актах Президента України, Кабінету Міністрів України, інших центральних органів виконавчої влади.

Ця законодавча база визначає правовий контекст для забезпечення соціальних прав громадян і встановлює правила функціонування системи

соціального захисту та соціальних послуг. Детальний аналіз цих законів і положень є важливим етапом дослідження соціальної ефективності, оскільки вони визначають рамки та обов'язки держави у сфері соціального управління.

Нормативно-правова база є важливою складовою дослідження соціальної ефективності державного управління, оскільки вона визначає правила та стандарти, які регулюють соціальну сферу. Детальний розгляд цієї бази допомагає зрозуміти, яким чином держава впроваджує соціальну політику та забезпечує соціальні послуги громадянам.

Під час оцінювання ефективності державного управління національною економікою у соціальній сфері, важливо враховувати різноманітні аспекти та параметри, включаючи якісні та кількісні характеристики. Оцінка зазвичай порівнює досягнуті результати у витратах, таких як фінансові, матеріальні, трудові, часові та інші, з визначеними стандартами соціального обслуговування населення.

Методи оцінки ефективності в системі соціальної сфери є досить різноманітними. Один з основних методів - це «комплексний підхід, який передбачає впровадження комплексу заходів для розв'язання соціальних проблем в різних аспектах соціальної політики, а не обмеження вирішення окремих проблем. Крім того, важливо застосовувати індивідуальний підхід для різних напрямів соціальної політики, щоб досягти комплексного ефекту. Наприклад, для оцінки ефективності системи соціального захисту населення варто розглядати різні аспекти, включаючи форми та методи управління, результати діяльності та виконання цільових програм»[3].

Інші методи оцінки включають методичні оцінки ефективності форм і методів управління, методики оцінки результативності соціальної діяльності та методики оцінки виконання цільових програм соціального захисту населення. Ці методи допомагають визначити різні аспекти ефективності соціальної діяльності.

Важливим аспектом є оцінка якості та рівня обслуговування населення в соціальній сфері. Для цього застосовуються методи оцінки якості та

ефективності різних видів обслуговування, форм, методів та технологій соціального обслуговування, а також результатів цієї діяльності.

Отже, законодавча база становить собою сукупність законів та нормативних актів, є важливою складовою дослідження соціальної ефективності державного управління. Використання різних методів оцінки сприяє комплексному та об'єктивному аналізу соціальної діяльності та допомагає визначити якість та результати різних аспектів соціальної політики. До них відносяться методи, які враховують задоволення потреб, вимірювання різних параметрів, оцінку витрат, аналіз динаміки процесів, систематичні підходи, використання експертних оцінок, опитування за допомогою анкет, проведення бесід та інтерв'ю. Оцінка ефективності соціальної діяльності завжди потребувала чітких і об'єктивних стандартів, які можна визначити за допомогою соціальних нормативів. Без таких нормативів неможливо визначити рівень ефективності діяльності в галузі соціальної сфери, особливо при виконанні державним управлінням. Відсутність цих соціальних нормативів ускладнює аналіз даних, отриманих під час оцінки діяльності державного управління в соціальній сфері. Тому важливо розробити соціальні нормативи, враховуючи критерії оцінки ефективності функціонування соціальної сфери на рівні державного управління. Цей процес повинен включати наступні етапи: спочатку визначаються критерії; потім визначаються конкретні показники, які роблять ці критерії чіткими і точними; і, нарешті, встановлюються соціальні нормативи, які відповідають показникам соціальної діяльності. Не існує єдиної моделі для оцінки ефективності діяльності державного управління в соціальній сфері, існує багато різних моделей та критеріїв ефективності, які були запропоновані у цій галузі.

Висновки до першого розділу

1. Соціальна ефективність державного управління - це поняття, яке визначає важливий аспект функціонування держави та її здатність до досягнення соціальних цілей та задач в інтересах громадян і суспільства. Соціальна ефективність визначає, наскільки ефективно держава здійснює політику та програми, спрямовані на поліпшення соціального добробуту населення, забезпечення соціальної справедливості, підвищення якості життя і задоволення соціальних потреб. Дослідження соціальної ефективності державного управління вимагає врахування ряду теоретичних та методологічних аспектів для належного аналізу та оцінки результатів соціальних програм і політик. Детальний розгляд категорій та понять дозволив зрозуміти, яким чином державне управління впливає на соціальний розвиток та які інструменти та методи використовуються для досягнення соціальних цілей.

2. Законодавча база становить собою сукупність законів та нормативних актів, є важливою складовою дослідження соціальної ефективності державного управління. Використання різних методів оцінки сприяє комплексному та об'єктивному аналізу соціальної діяльності та допомагає визначити якість та результати різних аспектів соціальної політики. До них відносяться методи, які враховують задоволення потреб, вимірювання різних параметрів, оцінку витрат, аналіз динаміки процесів, систематичні підходи, використання експертних оцінок, опитування за допомогою анкет, проведення бесід та інтерв'ю. Оцінка ефективності соціальної діяльності завжди потребувала чітких і об'єктивних стандартів, які можна визначити за допомогою соціальних нормативів. Без таких нормативів неможливо визначити рівень ефективності діяльності в галузі соціальної сфери, особливо при виконанні державним управлінням. Відсутність цих соціальних нормативів ускладнює аналіз даних, отриманих під час оцінки діяльності державного управління в соціальній сфері. Тому важливо

розробити соціальні нормативи, враховуючи критерії оцінки ефективності функціонування соціальної сфери на рівні державного управління. Цей процес повинен включати наступні етапи: спочатку визначаються критерії; потім визначаються конкретні показники, які роблять ці критерії чіткими і точними; і, нарешті, встановлюються соціальні нормативи, які відповідають показникам соціальної діяльності. Не існує єдиної моделі для оцінки ефективності діяльності державного управління в соціальній сфері, існує багато різних моделей та критеріїв ефективності, які були запропоновані у цій галузі.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ НА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

2.1. Закордонний досвід впливу соціальної ефективності на державне управління

Однією з ключових конституційних характеристик української держави є її статус як соціальної держави або держави соціального добробуту. Поняття "соціальна держава" або "держава соціального добробуту" стало вживатися в Західній Європі з кінця 1940-х років. Однією з найважливіших особливостей такої держави є високий рівень соціальної безпеки та соціального захисту її громадян. Цей рівень досягається завдяки впровадженню ефективної соціальної політики.

У формуванні та реалізації соціальної політики беруть участь різні суб'єкти, чия діяльність визначається конкретними соціальними інтересами та регулюється відповідними нормами. Серед них державні органи влади, органи місцевого самоврядування, недержавні організації та громадські об'єднання. Тобто в залежності від ініціатора та нормативно-правової бази, на якій ґрунтується діяльність, види соціальної політики розрізняються, включаючи державну, регіональну та корпоративну. Основним суб'єктом реалізації соціальної політики в сучасному світі є держава, яка встановлює загальні принципи, мету, завдання, пріоритети та норми для її реалізації, а також відповідає за практичну реалізацію цієї політики[6].

Незважаючи на те, що держава є основним суб'єктом соціальної політики, інші недержавні суб'єкти, такі як профспілки і політичні партії, грають активну роль в цьому процесі. Головними показниками ефективності соціальної політики є рівень добробуту, освіти, здоров'я населення, соціальної стабільності, конструктивності відносин між соціальними групами

тощо.

«Стратегія соціальної політики відіграє важливу роль у досягненні поставлених цілей і представляє собою план розв'язання соціальних проблем країни на кожному конкретному історичному етапі. У демократичному суспільстві, де існує плюралізм ідеологій і різні суб'єкти, важливо враховувати різноманітні цілі і стратегії соціальної політики. Кожна з цих стратегій відображає певну ідеологію та програму соціального розвитку»[8].

З огляду на багатовекторність соціальної політики, важливо враховувати всі її напрями. Ефективність реалізації соціальної політики великою мірою залежить від стану економіки, наявності необхідного фінансування для соціальних програм, що забезпечується державою, органами місцевого самоврядування, підприємствами, спонсорами і іншими джерелами. У процесі розвитку України як соціальної держави та вдосконалення соціальної політики важливо використовувати міжнародний досвід у цій сфері, з урахуванням особливостей українського суспільства.

В зарубіжній соціальній практиці загальновизнаними є три моделі соціальної держави, запропоновані Г. Еспинг-Андерсеном в 1990 році: «ліберальна (або англосаксонська), континентально-європейська (консервативна) і скандинавська (або соціально-демократична)»[12].

«Ліберальна модель (англосаксонська) характеризується обмеженою роллю держави в соціальному забезпеченні. Акцентується на ринковій конкуренції та індивідуальних правах. Соціальні послуги надаються на комерційній основі, індивіди мають велику свободу вибору та відповідальність за своє забезпечення. Це Сполучені Штати, Велика Британія, Канада.

Континентально-європейська модель (консервативна) характеризується великою роллю держави в соціальному забезпеченні та регулюванні економіки. Забезпечення у вигляді пенсій, медичних послуг та інших соціальних послуг надається державою або через громадські структури. Рівень соціального захисту досить високий, але індивіди мають обмежену

свободу вибору. Це Франція, Німеччина, Нідерланди.

Скандинавська модель (соціально-демократична) характеризується високим рівнем соціального захисту та великою роллю держави у забезпеченні соціальних послуг. Всі громадяни мають рівний доступ до освіти, медичних послуг та інших видів соціальної підтримки. Індивіди платять високі податки, але отримують широкий спектр соціальних послуг. Це Швеція, Данія, Норвегія»[17].

Розглянемо переваги та недоліки моделей в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Переваги та недоліки моделей соціальної держави

Модель	Переваги	Недоліки
Ліберальна	Висока ступінь індивідуальної свободи та відповідальності. Зменшення ризику бюрократії та зайвого державного втручання. Збереження конкурентоспроможності ринку та підприємств.	Велика соціальна нерівність та відсутність гарантованого соціального захисту. Відсутність універсального доступу до освіти та медичних послуг. Залежність від ефективності ринку може призвести до відсутності соціальної підтримки для слабких груп населення.
Континентально-європейська	Високий рівень соціального захисту та безпеки громадян. Універсальний доступ до якісних освітніх та медичних послуг. Зменшення соціальної нерівності.	Високі податки та фінансове навантаження на державу та підприємства. Можливість зростання бюрократії та витрат на адміністрацію. Обмеження індивідуальної свободи та вибору.
Скандинавська	Високий рівень соціального захисту та добробуту населення. Рівний доступ до освіти та медичних послуг для всіх громадян. Сприяння соціальній рівності та громадській довірі.	Високі податки та високий рівень споживчої вартості. Необхідність у великій державній підтримці та фінансуванні. Залежність від ефективності державного адміністрування та фінансової стійкості.

Вибір моделі залежить від конкретних потреб та цілей суспільства, а також від політичних, культурних та історичних факторів. У багатьох країнах використовують комбінацію елементів різних моделей для досягнення

балансу між соціальним захистом і економічною конкурентоспроможністю.

Закордонний досвід впливу соціальної ефективності на державне управління є ключовим джерелом для вивчення та адаптації найкращих практик та стратегій в сфері соціальної політики. Він демонструє, як країни з високим рівнем соціальної ефективності досягають успіху в забезпеченні соціального захисту та поліпшенні якості життя своїх громадян. Загальний аналіз закордонного досвіду впливу соціальної ефективності на державне управління включає наступні ключові аспекти:

1. Соціальна система та гарантовані соціальні права. Країни з високим рівнем соціальної ефективності надають громадянам гарантовані соціальні права, які включають доступ до безкоштовної освіти, медичної допомоги та інших соціальних послуг. Здійснення цих прав допомагає підвищити якість життя та забезпечити соціальну справедливість.

2. Ефективна система соціального захисту. Країни, що домагаються високої соціальної ефективності, володіють розгалуженою та добре керованою системою соціального захисту. Ця система включає в себе програми підтримки для безробітних, надання допомоги сім'ям, допомогу інвалідам та інші форми соціального захисту.

3. Гарантований доступ до освіти та медицини. Країни, де соціальна ефективність є важливим аспектом державного управління, надають гарантований доступ до якісної освіти та медичної допомоги. Це сприяє підвищенню якості життя та розвитку людського капіталу.

4. Прозорість та участь громадськості. Країни з високим рівнем соціальної ефективності активно залучають громадськість до процесу прийняття рішень і мають високий рівень довіри до державних інституцій. Прозорість та відкритість допомагають покращити управління та ефективність соціальних програм.

5. Інновації та дослідження. Країни, що домагаються соціальної ефективності, активно інвестують у дослідження та інновації в галузі соціальної політики. Вони розвивають нові підходи та стратегії, щоб

вдосконалювати свою соціальну систему та підвищувати її ефективність[33].

Закордонний досвід демонструє, що ефективне державне управління у сфері соціальної політики може покращити якість життя громадян та сприяти соціальній справедливості. Вивчення цього досвіду дозволяє іншим країнам адаптувати кращі практики та стратегії для досягнення схожих результатів (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Порівняльна характеристика країн з високим рівнем соціальної ефективності державного управління

Країна	Показник								
	Соціальна система	Податкова політика	Участь громадськості	Соціальна допомога	Політика сімей	Прозорість та довіра	Соціальна програма	Гарантований доступ до освіти та медицини	Соціальна інновація
Норвегія	Безкоштовна медична допомога та освіта	Прогресивна податкова система	Активна участь громадськості	Гарантовані виплати при безробітті	Підтримка сімей та пенсійні програми	Високий рівень довіри	Розгалужена соціальна програма	Гарантований доступ до якісної освіти та медичної допомоги	Інвестування в інновації
Данія	Розгалужена соціальна допомога	Прогресивна податкова система	Підтримка сімей та довіра	Гарантовані соціальні права	Підтримка сімей та допомога сім'ям	Високий рівень довіри	Розгалужена соціальна програма	Гарантований доступ до якісної освіти та медичної допомоги	Інвестування в інновації
Швеція	Розгалужена соціальна програма	Прогресивна податкова система	Активна участь громадськості	Гарантовані соціальні права	Гарантований доступ до освіти та медицини	Інвестування в інновації	-	-	-

Ці країни відзначаються високим рівнем соціальної ефективності завдяки розгалуженим соціальним програмам, гарантованим соціальним правам, активній участі громадськості та високому рівню довіри до державних інституцій. Також, вони активно інвестують в інновації та розвиток соціальних послуг.

Високий рівень соціальної ефективності в різних країнах може бути наслідком різних причин і факторів.

Причини та фактори, які можуть призводити до високого рівня соціальної ефективності:

1. «Сильна економіка. Країни з розвиненою та стійкою економікою мають більше можливостей для фінансування соціальних програм та послуг.

2. Доступність освіти та медичної допомоги. У країнах з високим рівнем соціальної ефективності зазвичай існує універсальний доступ до якісної освіти та медичної допомоги.

3. Низька соціальна нерівність. Країни, де рівень соціальної нерівності низький, зазвичай забезпечують більшу рівність у доступі до соціальних послуг та можливостей.

4. Демократія та громадянське суспільство. Країни з активним громадянським суспільством та демократичними інститутами можуть забезпечувати більше контролю та участі громадян у прийнятті рішень про соціальну політику.

5. Ефективне управління. Державні інституції та органи влади, які діють ефективно та прозоро, можуть забезпечувати краще виконання соціальних програм та послуг.

6. Високий рівень освіти населення. Вищий рівень освіти населення може сприяти кращому розумінню важливості соціальних програм та активнішій участі у них.

7. Інновації та технології. Використання інноваційних підходів та технологій може покращити ефективність управління та надання соціальних послуг.

8. Стабільність та мир. Відсутність конфліктів та стабільність у країні можуть сприяти ефективному функціонуванню соціальних програм»[18].

Ці фактори можуть взаємодіяти та сприяти високому рівню соціальної ефективності в різних країнах. Важливо підкреслити, що високий рівень соціальної ефективності може бути результатом комплексної політики, яка поєднує в собі економічні, політичні, соціальні та культурні чинники (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Порівняльна характеристика країн з низьким рівнем соціальної ефективності державного управління

Країна	Рівень соціальної ефективності	Проблеми та особливості
Україна	Низький	Корупція, слабка соціальна безпека, економічні та політичні турбулентності.
Венесуела	Низький	Політична нестабільність, гіперінфляція, криза в системі охорони здоров'я та освіти.
Білорусь	Низький	Авторитарний режим, обмеження прав людини та політичних свобод.
Зімбабве	Низький	Високий рівень бідності, відсутність доступу до основних соціальних послуг.

Ці країни мають різні проблеми, але загальним є низький рівень соціальної ефективності та недостатність якісних соціальних послуг для своїх громадян. Низький рівень соціальної ефективності в різних країнах може бути наслідком різних причин і факторів.

Причини і фактори, які можуть призводити до низького рівня соціальної ефективності:

1. «Корупція. Наявність системної корупції в урядових та державних структурах може призвести до недостатньої ефективності розподілу ресурсів та соціальних послуг.

2. Нестабільність. Політична нестабільність, конфлікти та політичні кризи, можуть заважати реформам та розвитку соціальних програм.

3. Відсутність фінансування: Недостатнє фінансування соціальних програм та послуг може призвести до їхнього низького рівня якості та доступності.

4. Авторитарні режими. Владні режими з обмеженими правами людини та громадянськими свободами можуть обмежувати громадянське суспільство та активну участь громадян у прийнятті рішень.

5. Висока соціальна нерівність. Велика різниця між багатими та бідними може призвести до нерівного доступу до соціальних послуг та можливостей.

6. Відсутність демократії. Відсутність демократичних інститутів та відкритого громадянського суспільства може призвести до відсутності контролю та обліку діяльності державних інституцій.

7. Економічні проблеми. Слабка економічна стабільність, висока інфляція та інші економічні проблеми можуть обмежувати можливості фінансування соціальних програм.

8. Відсутність стратегії. Відсутність чіткої та довгострокової стратегії соціальної політики може призвести до фрагментованості та неефективності соціальних програм»[2].

Порівняльний аналіз між країнами з високим та низьким рівнем соціальної ефективності допомагає виділити спільні чинники, які впливають на рівень соціальної ефективності.

Впровадження найкращих практик і політик з країн з високим рівнем соціальної ефективності в Україні є можливим, але вимагає комплексного підходу та зусиль уряду, громадськості та інших зацікавлених сторін. Ось деякі можливі кроки:

➤ Універсальна медична допомога. Україні слід зміцнити систему охорони здоров'я та гарантувати доступ до якісної медичної допомоги для всіх громадян. Це може включати реформування системи медичного страхування та забезпечення достатнього фінансування для медичних закладів.

➤ Програми соціального забезпечення. Україні варто розвивати програми соціального забезпечення, спрямовані на підтримку безробітних, сімей та інших уразливих груп. Важливо забезпечити ефективний механізм

моніторингу та оцінки цих програм.

➤ Універсальна освіта. Удосконалення системи освіти та забезпечення доступу до неї для всіх громадян є важливим завданням. Це включає в себе реформування навчальних програм, підвищення кваліфікації вчителів та забезпечення доступу до якісної освіти в усіх регіонах країни.

➤ Активна громадська участь. Залучення громадськості до процесів управління та прийняття соціальних рішень може бути досягнуто через створення механізмів громадського контролю та консультацій з громадськістю.

➤ Прозорість управління та боротьба з корупцією. Важливим елементом покращення соціальної ефективності є зміцнення прозорості в державному управлінні та боротьба з корупцією. Законодавчі та інституційні заходи можуть сприяти створенню чистого та відкритого уряду.

Соціальна ефективність та державне управління в Європейському Союзі (ЄС) мають кілька особливостей та аспектів, які впливають на державну політику та соціальний розвиток країн-членів ЄС. ЄС має спільний ринок, що сприяє вільному руху людей, товарів та послуг. Соціальний діалог між роботодавцями та профспілками є важливою складовою ринкової економіки та сприяє регулюванню трудових відносин та створенню сприятливого середовища для працівників. ЄС встановлює мінімальні соціальні стандарти для своїх членів, що включають в себе права працівників, охорону здоров'я та безпеку на роботі, рівність та недискримінацію. Це сприяє підвищенню соціальної ефективності в регіоні[4].

ЄС має різні соціальні програми та фонди, спрямовані на підтримку соціальних ініціатив та проектів у країнах-членах. Наприклад, Європейський соціальний фонд фінансує проекти, спрямовані на підвищення зайнятості, навчання та розвиток людського потенціалу. ЄС розробляє загальну господарську політику та стратегії, які враховують аспекти соціальної ефективності. Наприклад, Європейська стратегія "Європа 2020" визначає

соціальні цілі та пріоритети для забезпечення сталого розвитку.

Європейський Парламент, Європейська Комісія та Рада Європейського Союзу грають важливу роль у прийнятті соціальних рішень та законодавчих актів, які впливають на соціальну політику країн - членів. Роль європейських інституцій та спільних програм полягає в тому, щоб спільно розробляти та реалізовувати стратегії для підвищення соціальної ефективності, забезпечення соціальної справедливості та розвитку гідних умов для життя громадян ЄС. Важливою є співпраця країн-членів з європейськими інституціями для досягнення цих цілей.

Отже, закордонний досвід підтверджує важливість соціальної ефективності для державного управління та суспільного розвитку. Соціальна ефективність є ключовим фактором для досягнення сталого розвитку та поліпшення якості життя громадян. Країни з високим рівнем соціальної ефективності надають гарантований доступ до соціальних послуг, включаючи освіту, медичну допомогу та соціальний захист. Розробка ефективних соціальних політик та програм грає важливу роль у підвищенні соціальної ефективності. Прозорість, участь громадськості та консультативний підхід допомагають забезпечити відповідність соціальних програм потребам населення.

Різні моделі соціальної держави мають свої переваги та недоліки. Ліберальні, континентально-європейські та скандинавські моделі враховують різні аспекти соціальної ефективності, і вибір моделі залежить від культурних, історичних та економічних факторів країни. Європейський досвід показує, що спільні стандарти, соціальний діалог та спільні програми можуть сприяти підвищенню соціальної ефективності у регіоні. Соціальна ефективність є важливою складовою державного управління та суспільного розвитку. На основі аналізу закордонного досвіду можна вивчати кращі практики та моделі соціальної держави для можливого впровадження та удосконалення соціальної політики в Україні.

2.2. Фактори впливу соціальної ефективності на державне управління в Україні

Соціальна ефективність - це рівень задоволення потреб і інтересів суспільства, який досягається внаслідок реалізації державної політики. Вона є одним з важливих критеріїв оцінки ефективності державного управління.

Фактори впливу соціальної ефективності на державне управління в Україні можна розділити на дві групи (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

Фактори впливу соціальної ефективності на державне управління в Україні

Фактор	Опис
Внутрішні фактори	Фактори, які пов'язані з внутрішньою організацією і функціонуванням системи державного управління.
Кваліфікація і професійна підготовка державних службовців	Високоякісні кадри є запорукою ефективної реалізації державної політики.
Якість нормативно-правової бази	Її прозорість, зрозумілість і доступність для громадян сприяють підвищенню їхньої довіри до влади.
Ефективність системи контролю і моніторингу	Вона дозволяє своєчасно виявляти і усувати недоліки в діяльності державних органів.
Зовнішні фактори	Фактори, які пов'язані з політичною, економічною та соціальною ситуацією в країні.
Стабільність політичної системи	Вона є основою для ефективного функціонування державного управління.
Стан економіки	Від нього залежить рівень достатку населення і можливості держави для реалізації соціальних програм.
Соціальна структура суспільства	Вона визначає потреби і інтереси різних соціальних груп, які повинні бути враховані при розробці і реалізації державної політики.

Внутрішні фактори впливу соціальної ефективності на державне управління в Україні. Кваліфікація і професійна підготовка державних службовців є одним з найважливіших факторів впливу соціальної

ефективності на державне управління. Високоякісні кадри є запорукою ефективною реалізації державної політики. Вони повинні мати глибокі знання в галузі державного управління, а також в галузі, в якій вони працюють. Крім того, вони повинні бути здатні до творчого мислення і інновацій.

«Якість нормативно-правової бази також є важливим фактором впливу соціальної ефективності на державне управління. Її прозорість, зрозумілість і доступність для громадян сприяють підвищенню їхньої довіри до влади. Громадяни повинні розуміти, які права та обов'язки вони мають, і як вони можуть їх реалізувати. Крім того, нормативно-правова база повинна бути спрямована на задоволення потреб і інтересів суспільства»[5].

Ефективність системи контролю і моніторингу дозволяє своєчасно виявляти і усувати недоліки в діяльності державних органів. Це сприяє підвищенню ефективності державного управління і забезпеченню дотримання прав і свобод громадян.

Зовнішні фактори впливу соціальної ефективності на державне управління в Україні. Стабільність політичної системи є основою для ефективного функціонування державного управління. У стабільному політичному середовищі державні органи можуть ефективно виконувати свої функції і забезпечувати задоволення потреб і інтересів суспільства.

«Стан економіки також впливає на соціальну ефективність державного управління. Від рівня достатку населення залежить рівень потреб і інтересів, які повинні бути враховані при розробці і реалізації державної політики. Крім того, від стану економіки залежить можливості держави для реалізації соціальних програм»[9].

Соціальна структура суспільства визначає потреби і інтереси різних соціальних груп. При розробці і реалізації державної політики необхідно враховувати потреби і інтереси всіх соціальних груп, щоб забезпечити справедливе розподілення ресурсів і задоволення потреб населення.

Збільшення соціальної ефективності державного управління в Україні є важливою метою, яка повинна бути реалізована шляхом вдосконалення

системи державного управління та усунення негативних факторів, що впливають на неї.

Наведемо заходи, які можуть бути впроваджені для підвищення соціальної ефективності державного управління в Україні:

- Впровадження системи професійного розвитку державних службовців повинна забезпечити підвищення їхньої кваліфікації і компетентності.
- Удосконалення системи нормативно-правового регулювання повинна бути спрямована на забезпечення прав і свобод людини, а також на підвищення ефективності державного управління.
- Розвиток системи контролю і моніторингу повинен бути спрямований на забезпечення прозорості і підзвітності діяльності державних органів.
- Створення сприятливого політичного та економічного середовища є основою для ефективної реалізації державної політики.

Впровадження цих заходів дозволить підвищити ефективність державного управління в Україні і забезпечити задоволення потреб і інтересів суспільства.

«Від соціальної ефективності державного управління в Україні залежить рівень добробуту населення і розвиток суспільства в цілому. Для підвищення соціальної ефективності державного управління в Україні необхідно впроваджувати комплекс заходів, які будуть спрямовані на вдосконалення системи державного управління та усунення негативних факторів, що впливають на неї»[35].

Одним з важливих напрямів підвищення соціальної ефективності державного управління є впровадження системи професійного розвитку державних службовців. Ця система повинна забезпечити підвищення кваліфікації і компетентності державних службовців, а також їхню адаптацію до нових умов і вимог. Для цього необхідно розробити ефективну систему навчання і підвищення кваліфікації державних службовців (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Рекомендації щодо підвищення соціальної ефективності державного управління в Україні

Рекомендація	Опис
Впровадження системи професійного розвитку державних службовців	Ця система повинна забезпечити підвищення кваліфікації і компетентності державних службовців, а також їхню адаптацію до нових умов і вимог.
Удосконалення системи нормативно-правового регулювання	Нормативно-правова база повинна бути спрямована на забезпечення прав і свобод людини, а також на підвищення ефективності державного управління.
Розвиток системи контролю і моніторингу	Вона повинна забезпечувати прозорість і підзвітність діяльності державних органів.
Створення сприятливого політичного та економічного середовища	Воно є основою для ефективного реалізації державної політики.
Запровадження ефективної системи електронного урядування	Це дозволить спростити і прискорити взаємодію громадян з органами державної влади.
Розширення громадської участі в процесі розробки і реалізації державної політики	Це дозволить враховувати потреби і інтереси різних соціальних груп при прийнятті рішень.
Забезпечення прозорості і підзвітності діяльності органів державної влади	Це дозволить підвищити довіру громадян до влади.

Впровадження цих заходів дозволить зробити державне управління в Україні більш ефективним і орієнтованим на задоволення потреб і інтересів суспільства.

Соціальна ефективність державного управління в Україні має тенденцію до зростання. Це пов'язано з рядом факторів, зокрема:

- Впровадження реформ в органах державної влади. У останні роки в Україні було впроваджено ряд реформ, спрямованих на підвищення ефективності державного управління. Зокрема, було здійснено спробу децентралізації влади, впроваджено електронне урядування. Ці реформи сприяли підвищенню прозорості і підзвітності діяльності органів державної влади, а також забезпечили більш ефективне задоволення потреб і інтересів населення.

- Зростання громадянської активності. В останні роки в Україні спостерігається зростання громадянської активності. Це пов'язано, зокрема, з

підвищенням рівня освіти і доступності інформації. Громадська активність сприяє підвищенню контролю над діяльністю органів державної влади і, відповідно, впливу соціальної ефективності на державне управління.

від соціальної ефективності державного управління в Україні залежить рівень добробуту населення і розвиток суспільства в цілому. Для підвищення соціальної ефективності державного управління в Україні необхідно впроваджувати комплекс заходів, які будуть спрямовані на вдосконалення системи державного управління та усунення негативних факторів, що впливають на неї. Незважаючи на позитивні тенденції, соціальна ефективність державного управління в Україні все ще є недостатньою. Це пов'язано з рядом проблем, зокрема:

- Недосконалістю нормативно-правової бази. Багато нормативно-правових актів в Україні є застарілими і не відповідають сучасним реаліям. Це ускладнює ефективну реалізацію державної політики.

- Недостатньою кваліфікацією державних службовців. Багато державних службовців не мають достатньої кваліфікації для виконання своїх обов'язків. Це негативно впливає на ефективність державного управління.

- Корупція є серйозною проблемою в Україні, яка ускладнює ефективне виконання державних функцій і знижує довіру громадян до влади.

Підвищення рівня довіри громадян до влади, рівня задоволення громадян державними послугами і рівня добробуту населення є важливими завданнями для підвищення соціальної ефективності державного управління в Україні. Впровадження комплексу заходів, спрямованих на вирішення цих завдань, дозволить зробити державне управління в Україні більш ефективним і орієнтованим на задоволення потреб і інтересів суспільства.

Висновки до другого розділу

1. Закордонний досвід підтверджує важливість соціальної ефективності для державного управління та суспільного розвитку. Соціальна ефективність

є ключовим фактором для досягнення сталого розвитку та поліпшення якості життя громадян. Країни з високим рівнем соціальної ефективності надають гарантований доступ до соціальних послуг, включаючи освіту, медичну допомогу та соціальний захист. Розробка ефективних соціальних політик та програм грає важливу роль у підвищенні соціальної ефективності. Прозорість, участь громадськості та консультативний підхід допомагають забезпечити відповідність соціальних програм потребам населення.

Різні моделі соціальної держави мають свої переваги та недоліки. Ліберальні, континентально-європейські та скандинавські моделі враховують різні аспекти соціальної ефективності, і вибір моделі залежить від культурних, історичних та економічних факторів країни. Європейський досвід показує, що спільні стандарти, соціальний діалог та спільні програми можуть сприяти підвищенню соціальної ефективності у регіоні. Соціальна ефективність є важливою складовою державного управління та суспільного розвитку. На основі аналізу закордонного досвіду можна вивчати кращі практики та моделі соціальної держави для можливого впровадження та удосконалення соціальної політики в Україні.

2. Від соціальної ефективності державного управління в Україні залежить рівень добробуту населення і розвиток суспільства в цілому. Для підвищення соціальної ефективності державного управління в Україні необхідно впроваджувати комплекс заходів, які будуть спрямовані на вдосконалення системи державного управління та усунення негативних факторів, що впливають на неї. Незважаючи на позитивні тенденції, соціальна ефективність державного управління в Україні все ще є недостатньою. Це пов'язано з рядом проблем, зокрема:

- Недосконалістю нормативно-правової бази. Багато нормативно-правових актів в Україні є застарілими і не відповідають сучасним реаліям. Це ускладнює ефективну реалізацію державної політики.

- Недостатньою кваліфікацією державних службовців. Багато державних службовців не мають достатньої кваліфікації для виконання своїх

обов'язків. Це негативно впливає на ефективність державного управління.

- Корупція є серйозною проблемою в Україні, яка ускладнює ефективне виконання державних функцій і знижує довіру громадян до влади.

Підвищення рівня довіри громадян до влади, рівня задоволення громадян державними послугами і рівня добробуту населення є важливими завданнями для підвищення соціальної ефективності державного управління в Україні. Впровадження комплексу заходів, спрямованих на вирішення цих завдань, дозволить зробити державне управління в Україні більш ефективним і орієнтованим на задоволення потреб і інтересів суспільства.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ НА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

3.1. Особливості та проблеми оптимізації впливу соціальної ефективності на сучасному етапі розвитку державного управління

Соціальна ефективність державного управління на сучасному етапі характеризується такими особливостями:

- Підвищенням ролі соціальних цінностей і інтересів у діяльності органів державної влади. Це пов'язано з розвитком демократичних процесів у суспільстві, підвищенням рівня громадянської активності та очікувань громадян від держави.

- Зростанням складності та динамічності соціальних процесів, які потребують комплексного підходу до їх регулювання з боку держави. Це пов'язано з глобалізацією, інформатизацією, змінами в структурі економіки та соціальної сфери.

- Посиленням взаємодії органів державної влади з громадянським суспільством у вирішенні соціальних проблем. Це пов'язано з необхідністю залучення до процесу управління ресурсів і досвіду громадських організацій.

Поряд з позитивними тенденціями, соціальна ефективність державного управління на сучасному етапі характеризується і такими проблемами:

- Недосконалість нормативно-правової бази, яка не завжди відповідає сучасним реаліям і не забезпечує ефективного регулювання соціальних відносин.

- Недостатня кваліфікація державних службовців, що негативно впливає на якість виконання ними своїх функцій.

- Корупція, яка негативно впливає на ефективність державного управління в цілому (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1

Проблеми соціальної ефективності державного управління

Проблема	Опис
Недосконалість нормативно-правової бази	Нормативно-правова база, яка регулює соціальні відносини, часто є застарілою і не відповідає сучасним реаліям. Це призводить до неефективного вирішення соціальних проблем.
Недостатня кваліфікація державних службовців	Державні службовці часто не мають належної кваліфікації для виконання своїх функцій. Це призводить до низької якості надання державних послуг і реалізації соціальних програм.
Корупція	Корупція в органах державної влади є серйозною проблемою, яка негативно впливає на ефективність державного управління в цілому. Корупція призводить до розкрадання державних коштів, порушення прав громадян і підриву довіри до держави.

Для оптимізації впливу соціальної ефективності на державне управління на сучасному етапі необхідно вжити таких заходів:

- Удосконалення нормативно-правової бази, яка регулює соціальні відносини. Необхідно привести нормативно-правову базу України у відповідність до міжнародних стандартів і сучасних реалій. Це дозволить забезпечити ефективне регулювання соціальних відносин і захист прав громадян.

- Підвищення кваліфікації державних службовців. Необхідно впровадити систему професійного розвитку державних службовців, яка буде спрямована на підвищення їхніх знань, навичок і компетенцій у сфері соціальної політики. Це дозволить підвищити якість надання державних послуг і реалізації соціальних програм.

- Боротьба з корупцією. Необхідно впровадити ефективні заходи боротьби з корупцією в органах державної влади. Це дозволить підвищити

довіру громадян до держави і забезпечити ефективне функціонування державного управління.

Реалізація цих заходів дозволить підвищити соціальну ефективність державного управління і забезпечити задоволення потреб і інтересів суспільства.

Розгляд питання оптимізації впливу соціальної ефективності на державне управління можна продовжити в наступних напрямках:

- Розробка методології оцінки соціальної ефективності державного управління. Така методологія повинна бути комплексною і враховувати різні аспекти соціальної ефективності, такі як рівень задоволення громадян соціальними послугами, рівень добробуту населення, рівень довіри громадян до влади тощо.

- Запровадження системи моніторингу соціальної ефективності державного управління. Така система дозволить регулярно отримувати інформацію про стан соціальної ефективності державного управління і впроваджувати необхідні корективи в його діяльність.

- Розширення участі громадянського суспільства у вирішенні соціальних проблем. Громадські організації можуть внести значний вклад у підвищення соціальної ефективності державного управління, залучаючи до процесу управління ресурси і досвід громадян.

Розробка методології оцінки соціальної ефективності державного управління є важливим завданням, оскільки вона дозволить об'єктивно оцінити стан соціальної ефективності державного управління і впроваджувати необхідні корективи в його діяльність. Таку методологію необхідно розробляти з урахуванням міжнародних стандартів і сучасних реалій.

Запровадження системи моніторингу соціальної ефективності державного управління також є важливим завданням, оскільки воно дозволить регулярно отримувати інформацію про стан соціальної ефективності державного управління і впроваджувати необхідні корективи в

його діяльність. Така система повинна включати в себе регулярне проведення опитувань громадян, моніторинг стану соціальних послуг, оцінку рівня добробуту населення тощо.

Розробка методології оцінки соціальної ефективності державного управління є складним і багатогранним завданням. При її розробці необхідно враховувати такі фактори:

- Цілі і завдання державного управління. Метою державного управління є задоволення потреб і інтересів суспільства. Відповідно, соціальна ефективність державного управління повинна оцінюватися з точки зору досягнення цих цілей і завдань.

- Аспекти соціальної ефективності. Соціальна ефективність державного управління може оцінюватися з різних аспектів, таких як рівень задоволення громадян соціальними послугами, рівень добробуту населення, рівень довіри громадян до влади тощо.

Запровадження системи моніторингу соціальної ефективності державного управління є важливим кроком на шляху до підвищення соціальної ефективності державного управління. Така система дозволить регулярно отримувати інформацію про стан соціальної ефективності державного управління і впроваджувати необхідні корективи в його діяльність.

Система моніторингу соціальної ефективності державного управління повинна включати в себе такі елементи:

- Цілі і завдання моніторингу. Мета моніторингу соціальної ефективності державного управління - це регулярне отримання інформації про стан соціальної ефективності державного управління.

- Інформація, що збирається в рамках моніторингу. У рамках моніторингу соціальної ефективності державного управління необхідно збирати інформацію про такі аспекти, як рівень задоволення громадян соціальними послугами, рівень добробуту населення, рівень довіри громадян до влади тощо.

Розширення участі громадянського суспільства у вирішенні соціальних проблем є важливим завданням, оскільки це дозволить залучити до процесу управління ресурси і досвід громадян. Громадські організації можуть внести значний вклад у вирішення соціальних проблем, зокрема, у таких сферах, як:

- Освіта і культура. Громадські організації можуть організовувати освітні заходи, культурні заходи, волонтерську діяльність тощо.
- Здоров'я і соціальний захист. Громадські організації можуть надавати соціальні послуги, проводити профілактичні заходи тощо.
- Захист прав і інтересів громадян. Громадські організації можуть захищати права і інтереси громадян у сфері праці, житла, охорони навколишнього середовища тощо.

Для розширення участі громадянського суспільства у вирішенні соціальних проблем необхідно створити сприятливі умови для діяльності громадських організацій, зокрема, забезпечити їх фінансову підтримку, доступ до інформації та участь у прийнятті рішень.

Отже, соціальна ефективність державного управління на сучасному етапі характеризується такими особливостями:

- підвищенням ролі соціальних цінностей і інтересів у діяльності органів державної влади. Це пов'язано з розвитком демократичних процесів у суспільстві, підвищенням рівня громадянської активності та очікувань громадян від держави;
- зростанням складності та динамічності соціальних процесів, які потребують комплексного підходу до їх регулювання з боку держави;
- посиленням взаємодії органів державної влади з громадянським суспільством у вирішенні соціальних проблем. Це пов'язано з необхідністю залучення до процесу управління ресурсів і досвіду громадських організацій.

Поряд з позитивними тенденціями, соціальна ефективність державного управління на сучасному етапі характеризується і такими проблемами: недосконалістю нормативно-правової бази, недостатньою кваліфікацією

державних службовців; корупцією, яка негативно впливає на ефективність державного управління в цілому.

3.2. Перспективи оптимізації впливу соціальної ефективності на державне управління

Оптимізація впливу соціальної ефективності на державне управління є важливим завданням, яке потребує комплексного підходу. Для цього необхідно вжити таких заходів, як:

- Розробка ефективної методології оцінки соціальної ефективності державного управління. Така методологія повинна бути комплексною і враховувати різні аспекти соціальної ефективності, такі як рівень задоволення громадян соціальними послугами, рівень добробуту населення, рівень довіри громадян до влади тощо.
- Запровадження системи моніторингу соціальної ефективності державного управління. Така система дозволить регулярно отримувати інформацію про стан соціальної ефективності державного управління і впроваджувати необхідні корективи в його діяльність.
- Розширення участі громадянського суспільства у вирішенні соціальних проблем. Громадські організації можуть внести значний вклад у підвищення соціальної ефективності державного управління, залучаючи до процесу управління ресурси і досвід громадян.

На основі аналізу поглядів експертів та закордонного досвіду, можна сформулювати такі рекомендації щодо вирішення проблемних питань у сфері соціальної ефективності державного управління:

- Необхідно привести нормативно-правову базу України у відповідність до міжнародних стандартів і сучасних реалій. Це дозволить забезпечити ефективне регулювання соціальних відносин і захист прав громадян.

- Необхідно впровадити систему професійного розвитку державних службовців, яка буде спрямована на підвищення їхніх знань, навичок і компетенцій у сфері соціальної політики. Це дозволить підвищити якість надання державних послуг і реалізації соціальних програм.

- Необхідно й надалі провадити ефективні заходи боротьби з корупцією в органах державної влади. Це дозволить підвищити довіру громадян до держави і забезпечити ефективне функціонування державного управління.

Оптимізація впливу соціальної ефективності на державне управління є важливим завданням, яке потребує комплексного підходу. Впровадження рекомендацій, наведених у таблиці, дозволить підвищити соціальну ефективність державного управління і забезпечити задоволення потреб і інтересів суспільства.

Реалізація реформ у сфері державного управління є важливим фактором підвищення соціальної ефективності державного управління. Реформи спрямовані на підвищення ефективності та прозорості діяльності органів державної влади, а також на забезпечення доступності державних послуг для громадян.

В Україні реалізується ряд реформ у сфері державного управління, зокрема:

- Децентралізація влади. Децентралізація влади передбачає передачу повноважень з центрального рівня органам місцевого самоврядування. Це дозволить наблизити державні послуги до громадян і підвищити їхню якість.

- Дерегуляція. Дерегуляція передбачає зменшення кількості регуляторних актів, які обмежують підприємницьку діяльність. Це дозволить стимулювати економічний розвиток і створити нові робочі місця.

- Трансформація державного управління. Трансформація державного управління передбачає перехід від бюрократичного до результативного управління. Це дозволить підвищити ефективність

діяльності органів державної влади. Реалізація цих реформ дозволить підвищити соціальну ефективність державного управління в Україні.

«Закордонний досвід показує, що підвищення соціальної ефективності державного управління є важливим завданням для багатьох країн світу. У деяких країнах, наприклад, у Великій Британії та Німеччині, розроблено спеціальні методи оцінки соціальної ефективності державного управління, які враховують різні аспекти соціальної ефективності. У США та Канаді, діє система моніторингу соціальної ефективності державного управління, яка дозволяє регулярно отримувати інформацію про стан соціальної ефективності державного управління. У деяких країнах, наприклад, у Швеції та Данії, громадянське суспільство активно залучається до вирішення соціальних проблем» [35]. Впровадження цих заходів дозволяє підвищити соціальну ефективність державного управління (таблиці 3.2, 3.3).

Таблиця 3.2

Реформи у сфері державного управління в Україні

Реформа	Мета
Децентралізація влади	Наближення державних послуг до громадян, підвищення їхньої якості
Дерегуляція	Стимулювання економічного розвитку, створення нових робочих місць
Трансформація державного управління	Перехід від бюрократичного до результативного управління, підвищення ефективності діяльності органів державної влади

Таблиця 3.3

**Досвід закордонних країн у підвищенні соціальної ефективності
державного управління**

Країна	Заходи
Велика Британія	Розробка спеціальної методології оцінки соціальної ефективності державного управління, яка враховує різні аспекти соціальної ефективності
Німеччина	Розробка спеціальної методології оцінки соціальної ефективності державного управління
США	Запровадження системи моніторингу соціальної ефективності державного управління, яка дозволяє регулярно отримувати інформацію про стан соціальної ефективності державного управління
Канада	Запровадження системи моніторингу соціальної ефективності державного управління
Швеція	Активне залучення громадянського суспільства до вирішення соціальних проблем
Данія	Активне залучення громадянського суспільства до вирішення соціальних проблем

Крім рекомендацій, наведених у таблицях, можна вжити заходів, які сприятимуть підвищенню соціальної ефективності державного управління:

- Запровадження системи зворотного зв'язку з громадянами. Така система дозволить отримувати від громадян інформацію про їхні потреби і запити, а також про якість надання державних послуг.
- Розробка і впровадження системи стимулювання державних службовців за результатами їхньої роботи. Це дозволить підвищити мотивацію державних службовців до ефективної роботи.
- Впровадження ефективних інструментів управління людськими ресурсами в органах державної влади. Це дозволить забезпечити органи державної влади кваліфікованими кадрами.

Запровадження системи зворотного зв'язку з громадянами є важливим

кроком на шляху до підвищення соціальної ефективності державного управління. Така система дозволить отримувати від громадян інформацію про їхні потреби і запити, а також про якість надання державних послуг.

Система зворотного зв'язку може включати в себе такі елементи:

- «Опитування громадян. Опитування громадян є одним з найпоширеніших методів збору інформації про їхні потреби і запити. Опитування можуть проводитися як в онлайн-форматі, так і в офлайн-форматі.

- Консультації з громадянами. Консультації з громадянами дозволяють отримати від них більш детальну інформацію про їхні потреби і запити. Консультації можуть проводитися в рамках громадських слухань, круглих столів, фокус-груп тощо.

- Аналіз скарг і заяв громадян. Аналіз скарг і заяв громадян дозволяє виявити проблеми, які виникають у процесі надання державних послуг.

Впровадження системи зворотного зв'язку з громадянами дозволить органам державної влади:

- Більш ефективно визначати потреби і запити громадян.
- Підвищувати якість надання державних послуг.
- Створювати більш сприятливе середовище для життя і діяльності громадян» [37].

Розробка і впровадження системи стимулювання державних службовців за результатами їхньої роботи є важливим фактором підвищення мотивації державних службовців до ефективної роботи.

Система стимулювання може включати в себе такі елементи:

- Матеріальне стимулювання може включати в себе підвищення заробітної плати, премії, надбавки тощо.

- Моральне стимулювання може включати в себе грамоти, подяки, нагороди тощо.

Впровадження системи стимулювання державних службовців за результатами їхньої роботи дозволить органам державної влади:

- Підвищувати ефективність діяльності державних службовців.
- Залучати до державної служби висококваліфіковані кадри.
- Створювати більш сприятливе середовище для роботи державних службовців.

До ефективних інструментів управління людськими ресурсами в органах державної влади можна віднести:

- Система планування персоналу дозволяє забезпечити органах державної влади необхідними кадрами на всіх рівнях і в усіх сферах діяльності.
- Система навчання і розвитку персоналу дозволяє підвищувати кваліфікацію державних службовців і забезпечувати їхню відповідність вимогам сучасних умов.
- Систему оцінки персоналу. Система оцінки персоналу дозволяє оцінювати ефективність роботи державних службовців і приймати рішення про їхню кар'єру.

Всі ці додаткові рекомендації, якщо їх впровадити, будуть сприяти підвищенню соціальної ефективності державного управління в Україні. Оптимізація впливу соціальної ефективності на державне управління передбачає підвищення рівня взаємодії між органами державної влади та суспільством, а також впровадження ефективних інструментів оцінки соціальної ефективності.

На прикладі Миколаївської області можна виділити такі перспективи оптимізації впливу соціальної ефективності на державне управління:

- Посилення взаємодії між органами державної влади та суспільством. Одним із ключових напрямів оптимізації впливу соціальної ефективності на державне управління є посилення взаємодії між органами державної влади та суспільством. Це передбачає створення ефективних механізмів зворотного зв'язку між органами державної влади та громадянами, а також залучення громадськості до розробки та реалізації соціальних програм.

У Миколаївській області вже існує ряд механізмів зворотного зв'язку між органами державної влади та громадянами. Наприклад, громадяни можуть звернутися до органів державної влади за допомогою через гарячу лінію, електронну пошту або особисто. Однак ці механізми не є достатньо ефективними для того, щоб забезпечити повноцінне обговорення соціальних проблем та розробку ефективних соціальних програм.

Для посилення взаємодії між органами державної влади та суспільством в Миколаївській області можна впровадити такі заходи:

- Створити постійно діючий консультативно-дорадчий орган при обласній державній адміністрації, до складу якого увійдуть представники органів державної влади, громадськості та бізнесу. Цей орган міг би сприяти координації діяльності органів державної влади у сфері соціальної політики, а також залученню громадськості до розробки та реалізації соціальних програм.

- Створити онлайн-платформу для обговорення соціальних проблем та розробки соціальних програм. Ця платформа дозволила б громадянам та представникам громадських організацій спілкуватися з органами державної влади та надавати свої пропозиції щодо вирішення соціальних проблем.

- Провести серію громадських обговорень з питань соціальної політики. Ці обговорення дозволили б органам державної влади отримати зворотний зв'язок від громадян та громадських організацій щодо соціальних проблем та пріоритетів соціальної політики.

Реалізація цих заходів дозволила б підвищити ефективність взаємодії між органами державної влади та суспільством у сфері соціальної політики. Впровадження ефективних інструментів оцінки соціальної ефективності передбачає використання сучасних методів оцінки соціальної ефективності, які дозволяють кількісно визначити вплив соціальних програм на суспільство.

Впровадження цих заходів дозволило б підвищити рівень ефективності соціальної політики в Миколаївській області та забезпечити краще

задоволення соціальних потреб населення.

Конкретизуємо як можна впровадити ці заходи в Миколаївській області:

- Для створення консультативно-дорадчого органу можна залучити представників громадських організацій, які працюють у сфері соціальної політики, а також представників бізнесу, які мають досвід реалізації соціальних проєктів. Це дозволило б забезпечити різнобічний підхід до вирішення соціальних проблем.

- Для впровадження системи моніторингу та оцінки соціальної ефективності можна використовувати сучасні методи оцінки, такі як аналіз ефективності витрат, аналіз результативності та аналіз задоволеності. Це дозволило б отримати об'єктивну оцінку впливу соціальних програм на суспільство.

Впровадження цих заходів потребує певних ресурсів та зусиль, але вони є необхідними для забезпечення ефективного державного управління в сфері соціальної політики.

Для покращення соціальної ефективності державного управління в Миколаївській області в умовах воєнного стану необхідно:

- Створити умови для відновлення економічної діяльності в області. Це призведе до створення нових робочих місць та зниження рівня безробіття.

- Забезпечити доступ до медичної допомоги для всіх мешканців області. Це може бути здійснено шляхом відновлення роботи медичних закладів, які були пошкоджені або зруйновані внаслідок воєнних дій.

- Забезпечити соціальну підтримку найбільш вразливих категорій населення, які постраждали від воєнних дій. Це може бути здійснено шляхом виплати соціальних виплат, надання житла та інших видів допомоги.

Таблиця 3.4

Позитивні ефекти посилення взаємодії між органами державної влади та суспільством у сфері соціальної політики в Миколаївській області

Ефект	Приклад
Покращення якості розробки соціальних програм	Органи державної влади зможуть отримати зворотний зв'язок від громадян та громадських організацій щодо соціальних проблем та пріоритетів соціальної політики. Це дозволить розробити соціальні програми, які краще відповідають потребам населення.
Збільшення задоволеності населення соціальними програмами	Громадяни будуть мати можливість брати участь у розробці та реалізації соціальних програм. Це дозволить їм відчувати себе більш залученими до процесу прийняття рішень і підвищить їхню задоволеність соціальними програмами.
Покращення ефективності реалізації соціальних програм	Органи державної влади зможуть отримати інформацію про те, як працюють соціальні програми, і внести необхідні корективи. Це дозволить підвищити ефективність використання бюджетних коштів.

Отже, посилення взаємодії між органами державної влади та суспільством у сфері соціальної політики в Миколаївській області може мати ряд позитивних ефектів. Зокрема, це може призвести до покращення якості розробки соціальних програм, збільшення задоволеності населення соціальними програмами та покращення ефективності реалізації соціальних програм.

Для того, щоб досягти цих ефектів, необхідно впровадити ряд заходів, таких як створення постійно діючого консультативно-дорадчого органу при обласній державній адміністрації, створення онлайн-платформи для обговорення соціальних проблем та розробки соціальних програм, проведення серії громадських обговорень з питань соціальної політики. Ці заходи дозволять органам державної влади отримати зворотний зв'язок від громадян та громадських організацій щодо соціальних проблем та пріоритетів соціальної політики. Це дозволить розробити соціальні програми, які краще відповідають потребам населення, і підвищити задоволеність населення соціальними програмами. Крім того, ці заходи дозволять органам

державної влади отримати інформацію про те, як працюють соціальні програми, і внести необхідні корективи, що дозволить підвищити ефективність використання бюджетних коштів.

Необхідно впровадити ряд заходів, таких як розробка єдиної системи оцінки соціальної ефективності соціальних програм, запровадження регулярної оцінки ефективності соціальних програм, оприлюднення результатів оцінки соціальної ефективності. Перспективи оптимізації впливу соціальної ефективності на державне управління в Миколаївській області є позитивними. Впровадження заходів, спрямованих на посилення взаємодії між органами державної влади та суспільством, а також впровадження ефективних інструментів оцінки соціальної ефективності, дозволить підвищити рівень ефективності соціальної політики в області та забезпечити краще задоволення соціальних потреб населення. Особливо важливими ці заходи є в умовах воєнного стану, коли соціальна політика має бути спрямована на задоволення найбільш гостро назрілих соціальних потреб населення.

Висновки до третього розділу

1. Соціальна ефективність державного управління на сучасному етапі характеризується такими особливостями:

- підвищенням ролі соціальних цінностей і інтересів у діяльності органів державної влади. Це пов'язано з розвитком демократичних процесів у суспільстві, підвищенням рівня громадянської активності та очікувань громадян від держави;
- зростанням складності та динамічності соціальних процесів, які потребують комплексного підходу до їх регулювання з боку держави;

- посиленням взаємодії органів державної влади з громадянським суспільством у вирішенні соціальних проблем. Це пов'язано з необхідністю залучення до процесу управління ресурсів і досвіду громадських організацій.

Поряд з позитивними тенденціями, соціальна ефективність державного управління на сучасному етапі характеризується і такими проблемами: недосконалістю нормативно-правової бази, недостатньою кваліфікацією державних службовців; корупцією, яка негативно впливає на ефективність державного управління в цілому.

2. Посилення взаємодії між органами державної влади та суспільством у сфері соціальної політики в Миколаївській області може мати ряд позитивних ефектів. Зокрема, це може призвести до покращення якості розробки соціальних програм, збільшення задоволеності населення соціальними програмами та покращення ефективності реалізації соціальних програм.

Для того, щоб досягти цих ефектів, необхідно впровадити ряд заходів, таких як створення постійно діючого консультативно-дорадчого органу при обласній державній адміністрації, створення онлайн-платформи для обговорення соціальних проблем та розробки соціальних програм, проведення серії громадських обговорень з питань соціальної політики. Ці заходи дозволять органам державної влади отримати зворотний зв'язок від громадян та громадських організацій щодо соціальних проблем та пріоритетів соціальної політики. Це дозволить розробити соціальні програми, які краще відповідають потребам населення, і підвищити задоволеність населення соціальними програмами. Крім того, ці заходи дозволять органам державної влади отримати інформацію про те, як працюють соціальні програми, і внести необхідні корективи, що дозволить підвищити ефективність використання бюджетних коштів.

Необхідно впровадити ряд заходів, таких як розробка єдиної системи оцінки соціальної ефективності соціальних програм, запровадження регулярної оцінки ефективності соціальних програм, оприлюднення

результатів оцінки соціальної ефективності. Перспективи оптимізації впливу соціальної ефективності на державне управління в Миколаївській області є позитивними. Впровадження заходів, спрямованих на посилення взаємодії між органами державної влади та суспільством, а також впровадження ефективних інструментів оцінки соціальної ефективності, дозволить підвищити рівень ефективності соціальної політики в області та забезпечити краще задоволення соціальних потреб населення. Особливо важливими ці заходи є в умовах воєнного стану, коли соціальна політика має бути спрямована на задоволення найбільш гостро назрілих соціальних потреб населення.

ВИСНОВКИ

Соціальна ефективність державного управління є важливим критерієм оцінки діяльності органів державної влади. Вона характеризує здатність органів державної влади забезпечувати задоволення соціальних потреб населення. За результатами дослідження зроблені наступні висновки теоретичного та прикладного характеру.

1. Соціальна ефективність державного управління - це поняття, яке визначає важливий аспект функціонування держави та її здатність до досягнення соціальних цілей та задач в інтересах громадян і суспільства. Соціальна ефективність визначає, наскільки ефективно держава здійснює політику та програми, спрямовані на поліпшення соціального добробуту населення, забезпечення соціальної справедливості, підвищення якості життя і задоволення соціальних потреб. Дослідження соціальної ефективності державного управління вимагає врахування ряду теоретичних та методологічних аспектів для належного аналізу та оцінки результатів соціальних програм і політик. Детальний розгляд категорій та понять дозволив зрозуміти, яким чином державне управління впливає на соціальний розвиток та які інструменти та методи використовуються для досягнення соціальних цілей.

2. Законодавча база становить собою сукупність законів та нормативних актів, є важливою складовою дослідження соціальної ефективності державного управління. Використання різних методів оцінки сприяє комплексному та об'єктивному аналізу соціальної діяльності та допомагає визначити якість та результати різних аспектів соціальної політики. До них відносяться методи, які враховують задоволення потреб, вимірювання різних параметрів, оцінку витрат, аналіз динаміки процесів, систематичні підходи, використання експертних оцінок, опитування за допомогою анкет, проведення бесід та інтерв'ю. Оцінка ефективності соціальної діяльності завжди потребувала чітких і об'єктивних стандартів, які

можна визначити за допомогою соціальних нормативів. Без таких нормативів неможливо визначити рівень ефективності діяльності в галузі соціальної сфери, особливо при виконанні державним управлінням. Відсутність цих соціальних нормативів ускладнює аналіз даних, отриманих під час оцінки діяльності державного управління в соціальній сфері. Тому важливо розробити соціальні нормативи, враховуючи критерії оцінки ефективності функціонування соціальної сфери на рівні державного управління. Цей процес повинен включати наступні етапи: спочатку визначаються критерії; потім визначаються конкретні показники, які роблять ці критерії чіткими і точними; і, нарешті, встановлюються соціальні нормативи, які відповідають показникам соціальної діяльності. Не існує єдиної моделі для оцінки ефективності діяльності державного управління в соціальній сфері, існує багато різних моделей та критеріїв ефективності, які були запропоновані у цій галузі.

3. Закордонний досвід підтверджує важливість соціальної ефективності для державного управління та суспільного розвитку. Соціальна ефективність є ключовим фактором для досягнення сталого розвитку та поліпшення якості життя громадян. Країни з високим рівнем соціальної ефективності надають гарантований доступ до соціальних послуг, включаючи освіту, медичну допомогу та соціальний захист. Розробка ефективних соціальних політик та програм грає важливу роль у підвищенні соціальної ефективності. Прозорість, участь громадськості та консультативний підхід допомагають забезпечити відповідність соціальних програм потребам населення.

Різні моделі соціальної держави мають свої переваги та недоліки. Ліберальні, континентально-європейські та скандинавські моделі враховують різні аспекти соціальної ефективності, і вибір моделі залежить від культурних, історичних та економічних факторів країни. Європейський досвід показує, що спільні стандарти, соціальний діалог та спільні програми можуть сприяти підвищенню соціальної ефективності у регіоні. Соціальна ефективність є важливою складовою державного управління та суспільного

розвитку. На основі аналізу закордонного досвіду можна вивчати кращі практики та моделі соціальної держави для можливого впровадження та удосконалення соціальної політики в Україні.

4. Від соціальної ефективності державного управління в Україні залежить рівень добробуту населення і розвиток суспільства в цілому. Для підвищення соціальної ефективності державного управління в Україні необхідно впроваджувати комплекс заходів, які будуть спрямовані на вдосконалення системи державного управління та усунення негативних факторів, що впливають на неї. Незважаючи на позитивні тенденції, соціальна ефективність державного управління в Україні все ще є недостатньою. Це пов'язано з рядом проблем, зокрема:

- Недосконалістю нормативно-правової бази. Багато нормативно-правових актів в Україні є застарілими і не відповідають сучасним реаліям. Це ускладнює ефективну реалізацію державної політики.

- Недостатньою кваліфікацією державних службовців. Багато державних службовців не мають достатньої кваліфікації для виконання своїх обов'язків. Це негативно впливає на ефективність державного управління.

- Корупція є серйозною проблемою в Україні, яка ускладнює ефективне виконання державних функцій і знижує довіру громадян до влади.

Підвищення рівня довіри громадян до влади, рівня задоволення громадян державними послугами і рівня добробуту населення є важливими завданнями для підвищення соціальної ефективності державного управління в Україні. Впровадження комплексу заходів, спрямованих на вирішення цих завдань, дозволить зробити державне управління в Україні більш ефективним і орієнтованим на задоволення потреб і інтересів суспільства.

5. Соціальна ефективність державного управління на сучасному етапі характеризується такими особливостями:

- підвищенням ролі соціальних цінностей і інтересів у діяльності органів державної влади. Це пов'язано з розвитком демократичних процесів у

суспільстві, підвищенням рівня громадянської активності та очікувань громадян від держави;

- зростанням складності та динамічності соціальних процесів, які потребують комплексного підходу до їх регулювання з боку держави;
- посиленням взаємодії органів державної влади з громадянським суспільством у вирішенні соціальних проблем. Це пов'язано з необхідністю залучення до процесу управління ресурсів і досвіду громадських організацій.

Поряд з позитивними тенденціями, соціальна ефективність державного управління на сучасному етапі характеризується і такими проблемами: недосконалістю нормативно-правової бази, недостатньою кваліфікацією державних службовців; корупцією, яка негативно впливає на ефективність державного управління в цілому.

6. Посилення взаємодії між органами державної влади та суспільством у сфері соціальної політики в Миколаївській області може мати ряд позитивних ефектів. Зокрема, це може призвести до покращення якості розробки соціальних програм, збільшення задоволеності населення соціальними програмами та покращення ефективності реалізації соціальних програм.

Для того, щоб досягти цих ефектів, необхідно впровадити ряд заходів, таких як створення постійно діючого консультативно-дорадчого органу при обласній державній адміністрації, створення онлайн-платформи для обговорення соціальних проблем та розробки соціальних програм, проведення серії громадських обговорень з питань соціальної політики. Ці заходи дозволять органам державної влади отримати зворотний зв'язок від громадян та громадських організацій щодо соціальних проблем та пріоритетів соціальної політики. Це дозволить розробити соціальні програми, які краще відповідають потребам населення, і підвищити задоволеність населення соціальними програмами. Крім того, ці заходи дозволять органам державної влади отримати інформацію про те, як працюють соціальні програми, і внести необхідні корективи, що дозволить підвищити

ефективність використання бюджетних коштів.

Необхідно впровадити ряд заходів, таких як розробка єдиної системи оцінки соціальної ефективності соціальних програм, запровадження регулярної оцінки ефективності соціальних програм, оприлюднення результатів оцінки соціальної ефективності. Перспективи оптимізації впливу соціальної ефективності на державне управління в Миколаївській області є позитивними. Впровадження заходів, спрямованих на посилення взаємодії між органами державної влади та суспільством, а також впровадження ефективних інструментів оцінки соціальної ефективності, дозволить підвищити рівень ефективності соціальної політики в області та забезпечити краще задоволення соціальних потреб населення. Особливо важливими ці заходи є в умовах воєнного стану, коли соціальна політика має бути спрямована на задоволення найбільш гостро назрілих соціальних потреб населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бакуменко В. Д. Надолішній П. І. Теоретичні та організаційні засади державного управління: навч. посіб. К.: Міленіум, 2003. 256 с.
2. Бойко А. В. Державне управління: теорія та практика: Навч. посіб. / А.В. Бойко. - К.: Знання, 2013. - 400 с.
3. Бойко А. В. Теорія державного управління: Навч. посіб. / А. В. Бойко. - К.: Знання, 2014. - 528 с.
4. Васильєва О. В. Соціальна ефективність державного управління: концептуальний аналіз / О. В. Васильєва // Вісник Національної академії наук України. Серія "Філософія. Філософія права". - 2018. - № 3. - С. 68-74.
5. Васильєва О. В. Соціальна ефективність державного управління: критерії та показники оцінки / О.В. Васильєва // Вісник Національної академії правових наук України. - 2019. - № 1. - С. 105-114.
6. Васильєва О. В. Соціальна ефективність державного управління: теорія та практика: Монографія / О.В. Васильєва. - К.: КНУ імені Тараса Шевченка, 2018. - 288 с.
7. Вебер М. Політика як покликання і професія / Макс Вебер ; пер. з нім. О. В. Мельник, О. В. Смирнов. – К. : Основи, 2002. – 312 с. – (Сер. "Основи"). – ISBN 966-500-235-9.
8. Гаєвський, Б. А. Культура державного управління [Текст]: Організаційний аспект : [монографія] / Б. А. Гаєвський, В. А. Ребкало – К. : Вид-во УАДУ, 1998. – 144 с.
9. Головащенко О. С. Соціальна та правова держава: питання співвідношення : автореф. дис. канд. юрид.наук : 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2008. 20 с.
10. Гончарук С.О. Державне управління: Навч. посіб. / С.О. Гончарук, О.В. Василенко. - К.: Знання, 2014. - 576 с.

11. Гончарук С. О. Соціальна ефективність державного управління: сутність та основні напрямки забезпечення / С. О. Гончарук // Вісник Національного університету "Острозька академія". Серія "Державне управління". - 2014. - № 2. - С. 14-20.
12. Девідсон Ф. Економіка державного управління. Нью-Йорк: McGraw-Hill, 1969.
13. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні: Навч. посіб. / Кол. авт.: О. І. Валецький, В. А. Ребкало, М. М. Логунова та ін.; За заг. ред. В.А. Ребкало, В. В. Тертички. – К.: Вид-во УАДУ, 2000. – 230 с.
14. Державне управління в Україні: Навч. посіб. / За заг. ред. д-ра юридич. наук, проф. В. Б. Авер'янова. – К., 1999. – 266 с.
15. Державне управління і менеджмент: Навч. посібник у табл. і схемах / Г.С. Одінцева, Г.І. Мостовий та ін. – Х.: ХРІДУ УАДУ, 2002. – 492 с.
16. Добровольський О.В. Державне управління: теорія та практика: Навч. посіб. / О.В. Добровольський. - К.: Знання, 2014. - 432 с.
17. Друкер П. Ефективний керівник. Нью-Йорк: Harper & Row, 1966.
18. Друкер П. Нові реалії. Нью-Йорк: Harper & Row, 1980.
19. Друкер П. Управління за результатами. Нью-Йорк: Harper & Row, 1964.
20. Дубровський О. А. Державне управління: Навч. посіб. / О. А. Дубровський. - К.: Знання, 2013. - 448 с.
21. Ефективність державного управління: Ефективність європейського вибору / За заг. ред. І. В. Розпутенка; Кол. авт.: А. Бухарінс, В. Гущенко, Л. Кертис та ін. – К.: К.І.С., 2002. – 420 с.
22. Єфімов Г. О. Державне управління: Навч. посіб. / Г. О. Єфімов. - К.: Знання, 2014. - 480 с.
23. Зверєва І. Д. О., В. Безпалько, С. Я. Марченко та ін.; Соціальна робота в Україні: навч. посібник / за заг. ред.: І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 256 с.

24. Іванов О. М. Державне управління: Навч. посіб. / О. М. Іванов. - К.: Знання, 2013. - 464 с.
25. Капська А. Й. Соціальна робота : технологічний аспект: навчальний посібник / за ред. проф.. А .Й. Капської. – К.: Центр навчальної літератури,2004. – 352 с.
26. Ковбасенко В. І. Державне управління: Навч. посіб. / В.І. Ковбасенко. - К.: Знання, 2014. - 504 с.
27. Ковбасенко В. І. Державне управління: Навч. посіб. / В.І. Ковбасенко. - К.: Знання, 2015. - 544 с.
28. Лопатченко І. М. Сучасні медійні технології як дієвий механізм взаємодії органів влади і громадськості. / Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія "Державне управління". Збірник наукових праць Випуск 1 (10) С. 146-154 .
29. Лукашевич М. П., Мигович І. Теорія і методи соціальної роботи: навч. посібн. / Лукашевич М. П., Мигович І. І. – 2-ге вид., доп. і випр. – К.: МАУП, 2003. – 168 с.
30. Лучин О. В. Державне управління: Навч. посіб. / О.В. Лучин. - К.: Знання, 2018. - 624 с.
31. Лучин О. В. Державне управління: Навч. посіб. / О.В. Лучин. - К.: Знання, 2019. - 664 с.
32. Малько А. Соціальна робота і соціальна педагогіка// Соціальна
33. Николаєва В. І. Взаємодія державних та недержавних суспільних секторів як ефективний механізм управління системою соціальної роботи в Україні. Право та державне управління : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. Запоріжжя : ВД «Гельветика», 2018. Вип. № 1, т. 2. С. 98–103. (0,56 др. арк.)
34. Пилипишин В. П, Поняття та основні риси державного управління. Юридична наука і практика. 2011. №2. С.10-14.
35. Письменний І. Трансформація публічного управління в інститут суспільної взаємодії в процесі становлення громадянського суспільства. 2011. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_04\(11\)/11pivsgs.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_04(11)/11pivsgs.pdf).

36. Політика і соціальна робота. – 2000. - № 3,4. – С.95.
37. Попова С. М., Попова Л. М. Особливості надання соціальних послуг в Україні / С.М. Попова, Л. М. Попова // Європейські перспективи – 2014. – №10. – С. 29–36.
38. Приходченко Л. Щодо сутності поняття «ефективність» в системі демократичного врядування / Л. Приходченко // Актуальні проблеми державного управління: Збірник наукових праць ОРІДУ. Вип. 3 (31) – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2007. – С. 57-65
39. Приходченко Л. М. Щодо складності застосування показників оцінювання ефективності державного управління: теорія і практика [Електронний ресурс] / Л. М. Приходченко // Державне будівництво. – 2009. - №1. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2009-1/doc/1/07.pdf>
40. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України від 23.03.2000 р. № 1602-III // Відомості ВРУ. – 2000. – № 25. – С.195.
41. Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування: Закон України від 01.10.2023 № 1105-14. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> .
42. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 03.09.2023 № 848-19 [Електронний ресурс]. Режим доступу// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19> .
43. Про освіту: Закон України від 02.07.2023 № 2145-19 [Електронний ресурс]. Режим доступу// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> .
44. Про основи соціального захисту осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.07.2023 № 875-12.[Електронний ресурс]. Режим доступу// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12> .
45. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 14.08.2021 № 1788-12.[Електронний ресурс]. Режим доступу//<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12> .

46. Про соціальні послуги: Закон України від 27.04.2022 № 2671-19.[Електронний ресурс]. Режим доступу//<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19> .

47. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23.12.1997 №776/97-ВР [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1998. – № 20. – 99 с. (Із змінами, внесеними згідно із Законами).

48. Публічне управління: навч. посібник / А. В. Стасишин, Г. В. Капленко, Г. О. Комарницька та ін. [за заг. ред. А. В. Стасишина]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 460 с.

49. Реутов В. Є. Закономірності і парадигми регіонального розвитку / В. Є. Реутов. // Ефективна економіка. - 2010. - № 9. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2010_9_31 .

50. Сен А. Ідея справедливості. Кембридж, Массачусетс: Harvard University Press, 2009.

51. Синчук М. Право соціального забезпечення в Україні : навч. посібник / М. Синчук, В. Бурак. – Київ : Знання, 2006. – С. 74 – 75.

52. Сментина Н. В. Запровадження стратегічного планування економічного та соціального розвитку територій в Україні / Н.В. Сментина // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2013. - Вип. 2(1). - С. 168-174.

53. Сментина Н. В. Особливості методології стратегічного планування в системі державного управління соціально-економічним розвитком територій / Н. В. Сментина // Вісник Сумського державного університету. Сер. : Економіка. - 2013. - № 4. - С. 67-80.

54. Студентство на шляху до іншого суспільства: ціннісний дискурс переходу (Л. Г. Сокурянська) // Український соціум. - 2004. - № 1 (3). - С. 56-63.

55. Сурмін Ю. П. Проблеми та напрями змін державного управління в Україні в сучасних умовах. Публічне управління: шляхи розвитку: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 26 листоп. 2014 р.): у 2 т. / [за

наук. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. А. Романюка, О. Ю. Оболенського]. Київ: НАДУ, 2014. Т. 1. С. 13.

56. Теоретико-методологічні засади державного управління: формування понятійного апарату : [метод. рек. / авт. кол. : В. В. Корженко, В. В. Говоруха, О. Ю. Амосов та ін. ; за заг. ред. В. В. Корженка]. – К. : НАДУ, 2009. – 56 с.

57. Ткаченко О. М. Соціальна ефективність державного управління: основні напрямки забезпечення / О. М. Ткаченко // Вісник Національної академії правових наук України. - 2019. - № 2. - С. 147-156.

58. Ткаченко О. М. Соціальна ефективність державного управління: сутність та критерії оцінки / О. М. Ткаченко // Вісник Національного університету "Острозька академія". Серія "Державне управління". - 2018. - № 1. - С. 33-39.

59. Третяк Ю. Внесок програми ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» у становленні нової державної регіональної політики / Ю. Третяк // Стратегія розвитку. – 2016. - №1. – С. 58-70.

60. Хабермас Ю. Теорія комунікативної дії / Ю. Хабермас // Вісник МДУ. – Т. 1. – Сер.: Філософія. – № 4. – С. 43–63. 60.

61. Чорнолуцький В. Система забезпечення політичних прав і свобод громадян органами виконавчої влади регіонального рівня в умовах децентралізації : дис. канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Одеськ. рег. інст. держ. упр. Одеса, 2016. 236 с. URL: http://www.oridu.odessa.ua/8/4/doc/dis_chornoluckiy.pdf

62. Шабров О. Ефективність державного управління в умовах постмодерну / О. Шабров // Влада. – № 5. – С. 4–9.

63. Шевченко А. В. Соціальна ефективність державного управління: сучасні підходи до оцінки / А. В. Шевченко // Вісник Національної академії правових наук України. - 2020. - № 2. - С. 167-176.

64. Шевченко А.В. Соціальна ефективність державного управління: теоретико-методологічні засади / А.В. Шевченко // Вісник Національного

університету "Острозька академія". Серія "Державне управління". - 2019. - № 2. - С. 157-166.

65. Юридична енциклопедія: в 6 т. Редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. К.: «Укр. енцикл.», 2003. Т. 5 : П С. 398 с.

66. Ягодка А. Г. Соціальна інфраструктура і політика : навч. посібник / Ягодка А. Г. – К.: КНЕУ, 2000. – 212 с.

67. Яремчук В. М. Соціальна ефективність державного управління: поняття, критерії та показники оцінки / В. М. Яремчук // Вісник Національного університету "Острозька академія". Серія "Державне управління". - 2020. - № 1. - С. 27-33.

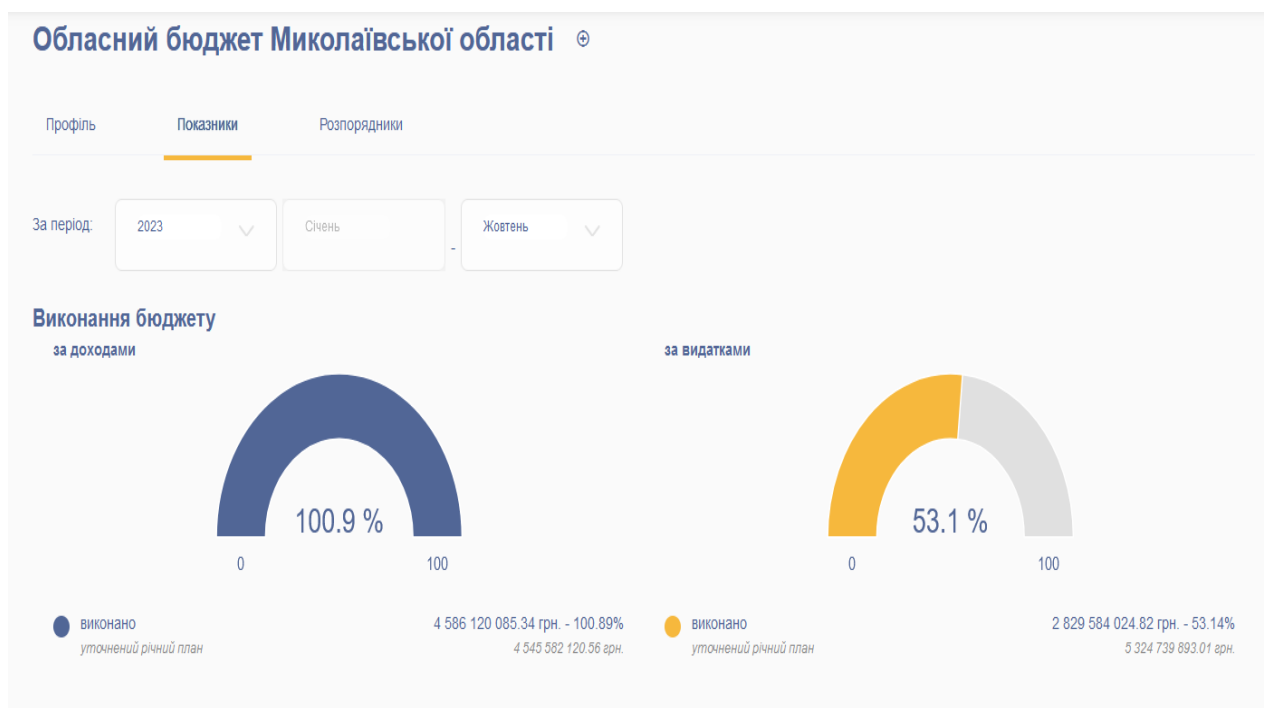
68. Яремчук В. М. Соціальна ефективність державного управління: проблеми та шляхи їх вирішення / В. М. Яремчук // Вісник Національної академії правових наук України. - 2021. - № 2. - С. 177-186.

69. Ivanova H., Felyk V., Shopina I., Bieliakov K. Defining the Concept of «Administrative and Legal Provision of Citizens' Rights». Amazonia Investiga. T.2. №26. 2020. P. 473-478.

70. Open budget. Міністерство фінансів України
URL <https://openbudget.gov.ua/local-budget/1410000000/info/indicators>

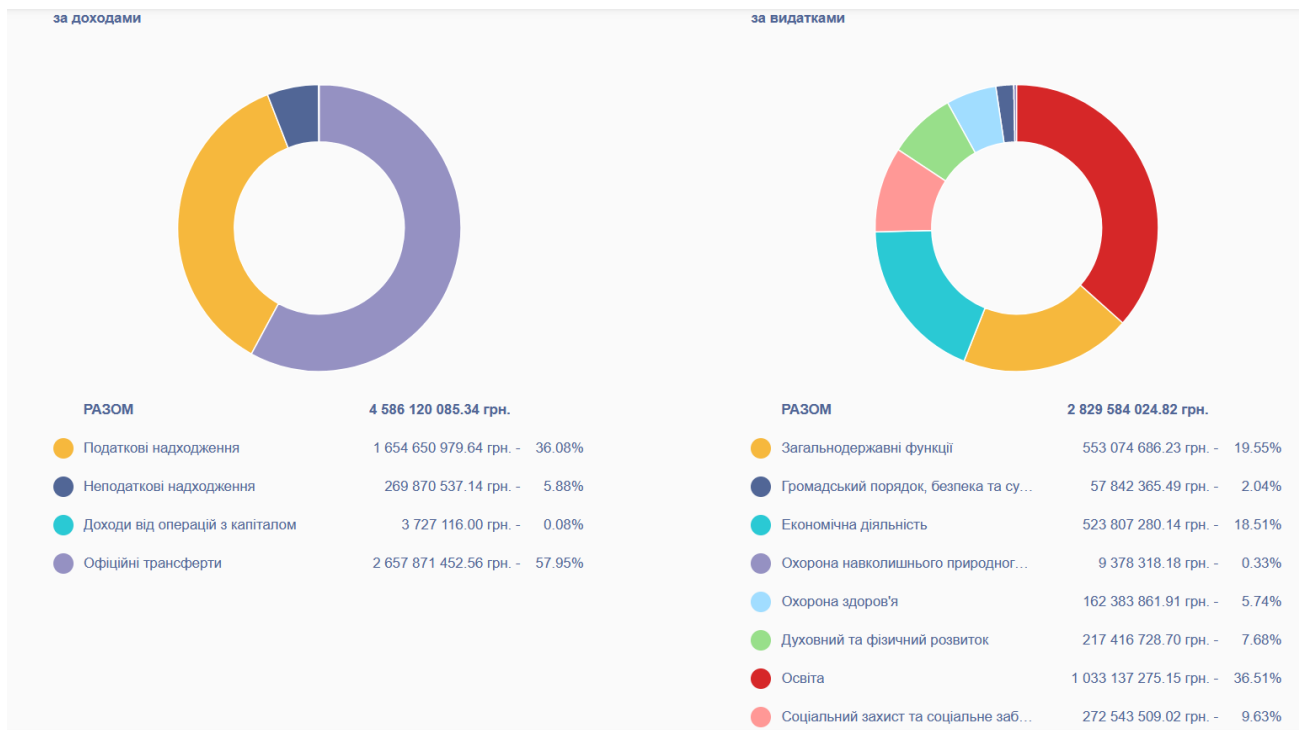
ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

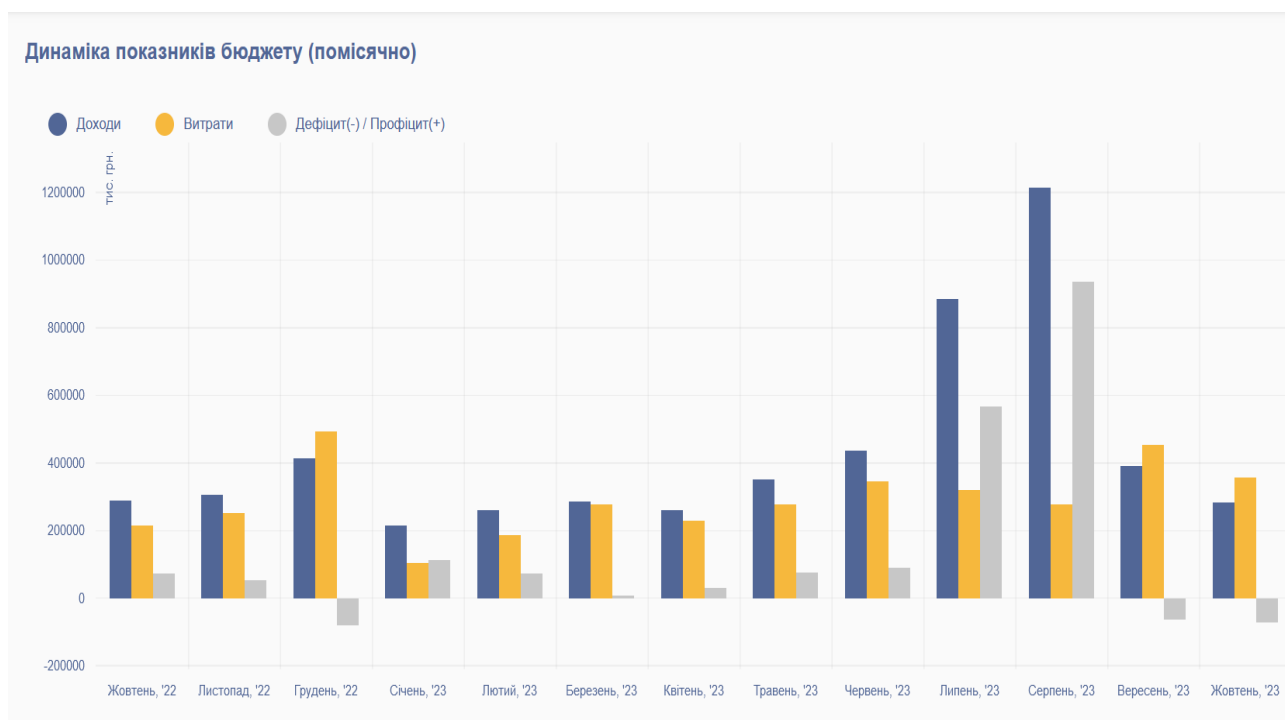
Джерело: Open budget. Міністерство фінансів України [70]

Обласний бюджет Миколаївської області. Структура бюджету

Джерело: Open budget. Міністерство фінансів України [70]

Обласний бюджет Миколаївської області

Джерело: Open budget. Міністерство фінансів України [70]

Видатки державного бюджету

Головна > Видатки

Видатки

Проект бюджету ▶

Програмна класифікація **Функціональна класифікація** Економічна класифікація

Рік: 2023 За період: Січень - Жовтень Вид бюджету: Державний Фонд: Разом Код / Назва:

ПОШУК

Одиниця виміру: млн. грн.

Код	Найменування	Початковий річний план	Уточнений річний план	Виконано за період	Виконання до уточненого річного плану, %
	РАЗОМ	3 392 956.9	4 099 640.1	3 115 946.2	76.00
> 0100	Загальнодержавні функції	349 965.0	325 365.3	223 317.5	68.63
> 0200	Оборона	1 462 636.6	2 053 131.1	1 631 621.2	79.46
> 0300	Громадський порядок, безпека та судова влада	515 096.5	576 722.2	418 785.4	72.61
> 0400	Економічна діяльність	153 038.0	181 561.9	97 564.9	53.73
> 0500	Охорона навколишнього природного середовища	5 973.2	6 143.1	3 695.6	60.15
> 0600	Житлово-комунальне господарство	91.2	8 744.7	7 329.5	83.81
> 0700	Охорона здоров'я	175 556.3	184 811.6	142 430.4	77.06
> 0800	Духовний та фізичний розвиток	12 281.8	12 399.7	9 027.8	72.80
> 0900	Освіта	66 336.6	71 634.2	46 469.3	64.87
> 1000	Соціальний захист та соціальне забезпечення	465 805.6	472 789.6	379 931.5	80.35
0180	Міжбюджетні трансферти	186 175.6	206 336.3	155 772.6	75.49

Джерело: Open budget. Міністерство фінансів України [70]